

EEEH Dergi

Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 14

Nisan 2015

Editörler: Elif Emir Öksüz, Deniz Aydemir Döke.

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Pınar Yavuz.

Web Sorumlusu: Burak Sarı.

Ses Teknik Destek: Engin Albayrak.

Yayınlayan: Engelsiz Erişim Derneği.

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@gmail.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

İçindekiler

Editörden.....	3
Anna Babalara Mektup	4
Dokunma	7
Rol Model Kadınlar	10
Sınavda Başarılar	12
Pilli Gözlük.....	15
Körler Sağırklar Birbirini Ağırklar.....	18
Hepiniz Birer Engelli Adayısınız!.....	22
Engellilere Uzanan Neoliberal El	24
Nisanda Nostaljik Bir Tebessüm İçin.....	26
Tatil Günlüğü.....	35

Merhaba Değerli Okuyucular,

Yine dopdolu bir sayı hazırladık sizler için. Bu sayımızda 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla iki güzel çocuk temalı yazıya yer veriyoruz. İlki, Canan Çam Yücel'den. Aslında bu yazı, engelli bir çocuğun ağzından anne babalara yazılmış bir mektup. Engelli çocuğu olan anne babaların kesinlikle okuması gereken bir yazı. İkinci yazımız da konuk yazarımız Müjgan Bilgen Özen'den. Bu yazı da çocuklardan öğreneceğimiz çok şey olduğunun kanıtı. 23 Nisan kutlu olsun, engelli engelsiz tüm çocuklarımıza barış, güven, huzur içinde yaşanabilir bir çevre, ülke ve dünya bırakabilmek dileğiyle diyor ve diğer yazılarımıza geçiyoruz.

Eylem Yurtsever bu sefer de rol modellerimize değinmiş. Pek de güzel yapmış. Bu vesileyle Sabriye Tenberken'e buradan selam edelim, sevgili Eylem'in idolü. Evet kimlerin kendine model aldığı biri var, kadınlar özellikle size soruyoruz? Nisan Mayıs ayı artık bir de sınav ayları demek oldu. Pınar Yavuz kanaması dinmek bilmeyen bir yaraya parmak bastı. Nedir bu engellilerin bu sınavlardaki adaletsizliklerden çektiği? Engin Albayrak ise "Pilli Gözlük" adlı yazısıyla bizlerle. Çok büyük ihtimal okumaya başladığınızda, hemen kendinizden bir şeyler bulabileceğiniz çok sıcak ve samimi bir yazı. Burak Sarı bu ay işaret dilinden bahsediyor. Hay Allah bu çocuk kör değil miydi? Bir de sağır mı oldu yoksa? Evet işaret dili öğrenmek için sağır olmaya gerek yok. . Amacınız iletişim kurmaksa, neden öğrenmeyesiniz ki? Burak sırf istediği için, iştme engelli bireylerle iletişim kurabilmek için bu işe koyuldu, kimse ona ileride sağır olabileceğini söylediği için değil. Çok meşhur bir laf vardır hani, hemen hemen her yardım kampanyasının vazgeçilmez mottosu: "Hepimiz birer engelli adayız." Elif Emir Öksüz bu cümlenin aslında ne söylemeye çalıştığını tartıştı bu ay. Geçen ay Pınar Yavuz, Samsung "Duyan Eller" reklamı hakkında bir yazı kaleme almıştı. Bu ay konuk yazarımız Mehmet Ali Döke aracılığıyla bu konuyu derinleştiriyoruz. Bu reklam başka neler söylüyor ve neleri söylemekten uzak?

Şimdi gelin biraz da sinema ve tatil moduna girelim. Bu ay Ankara Engelsiz Film Festivali var. Detaylı bilgi ve Zügürt Ağa betimlemesi için söz Gülcan Altun'da. Son olarak da çoktan tatilini yapan Engin Yılmaz bizlerle. Tatile çıkmak istiyorsunuz ama yanınızda illa ki bir gören olsun mu istiyorsunuz? Bu yazıyı bir okuyun bakalım. Hoş vakit geçireceğiniz biriyle tatile gitmekte bir sakınca yok elbette, ama ya peki başka bir görmeyenle baş başa vakit geçirmek istiyorsanız?

Mayıs'ta görüşmek üzere EEEH ailesinden herkese sevgiler

Anne Babalara Mektup

Canan am Yücel

canancam@gmail.com

Sevgili anneciğim, babacığim,

Bütün duygu ve düşüncelerimi dile getirebilseydim, size şunları söylemek isterdim. Ben engelli bir bebek olarak dünyaya geldim. Sizler de her anne baba gibi sağlıklı bir çocuğa sahip olma umuduyla ve bin bir güzel hayal kurarak beni dünyaya getirdiniz. Ancak siz de çok iyi biliyorsunuz ki, hayatta her şey bizim istediğimiz ya da beklediğimiz gibi gerçekleşmeyebilir.

Benim engelli bir çocuk olarak dünyaya gelmem nedeniyle sürekli neler yapsaydınız bu durumu engelleyebileceğinizi düşünüp kendinizi suçlamaktan vazgeçin. Çünkü kendinizi suçlayarak, pişmanlıklar yaşayarak ne kendinize ne de bana yardımcı olabilirsiniz. Bunun yerine beni olduğum gibi kabul edin. Beni anlamaya ve tanımaya çalışın. Sizin çocuğunuz olsam da, ben de diğer çocuklar gibi sizden farklı bir bireyim, engelli olduğum için kardeşlerimden ya da etrafınızda gördüğünüz diğer çocuklardan farklı da olabilirim. Zaman zaman bana ayak uydurmakta güçlük çekebilirsiniz, ancak bazı şeyleri deneyimlememe fırsat tanıyın. Görmüyor, duymuyor, konuşmıyor, yürüyemiyor ya da yaşıtılarım gibi zihinsel becerilerimi uygun şekilde kullanamıyor olabilirim ancak benim de güçlü bir yönüm olabileceğini unutmayın. Bu nedenle, benim yeni ve farklı ortamlarda bulunmam için elinizden geleni yapın. Birlikte sokağa çıktığımızda, markete, alışveriş merkezine, parka gittiğimizde, birçok kişinin bakışlarını benim üzerime çevirdiğini biliyorum. Bu durum sizi etkilemesin, üzmesin ki ben de sizinle birlikte her ortamda bulunabileyim. Unutmayın, ben farklıyım, benim özel gereksinimlerim var. İnsanlar, bu farklılıkla ilk defa karşılaşmıyor olabilirler. O nedenle, bu bakışlardan rahatsızlık duymayın, huzursuz olmayın. Siz huzursuz olduğunuzda ben bunu rahatlıkla anlayabilirim, işte o zaman ben de huzursuz olabilirim.

Bu toplumun bir bireyi olarak ben de her ortamda rahatça bulunabilme hakkına sahibim. Ne kadar farklı ortamda bulunur, kendimi ifade etmeye çalışırsam, o kadar deneyim kazanabilir, o kadar geliştirebilirim. Yaşıtılarım gibi okuyamayabilir, yazamayabilir, matematik yapamayabilir ya da kavramları anlayamayabilirim, ancak benim de bir güçlü yanımla olduğumu unutmayın. Neleri yapamayacağıma değil neleri yapabileceğime odaklanın.

Benimle ilgili her zaman makul beklentileriniz olsun ama beni engelli olduğum için çok fazla kuralsızlığa itmeyin, her zaman bir sınır belirleyin. Neleri yapmaya iznim olduğunu, neleri yapmamın uygun olmadığını kesin ve net olarak belirleyin ve bunu bana benim anlayabileceğim bir dille anlatmaya çalışın. Verdiğiniz kararlarda tutarlı olun; birinizin “evet” dediği bir duruma, bir diğeriniz “hayır” demeyin. Böylece ben neyin doğru olup neyin doğru olmadığı konusunda daha net bir fikir sahibi olabilirim. Verdiğiniz sözleri mutlaka tutun ya da tutamayacağınız sözler vermeyin yoksa size güvenim azalabilir. Ben farklı ve özel bir çocuk olabilirim ancak duygusal farkındalığının gelişmiş olduğunu unutmayın. Benimle konuşurken ya da işaret dilini kullanırken, uygun sözcükler seçmeye, uygun ses tonunu kullanmaya, beden dilinizi vermek istediğiniz mesajla tutarlı şekilde kullanmaya çalışın. Eğer sizinle aramızdaki iletişimin güçlü olmasını istiyor ve bekliyorsanız, doğru iletişim yolunu, doğru zamanı ve doğru yeri seçmeye özen gösterin. Bana anlatmaya çalıştıklarınızı öğüt vererek değil, davranışlarınızla örnekleyerek ifade etmeye çalışın. Söylediğiniz sözler benim için soyut ya da anlamsız olabilir ancak davranışlarınızı somut bir örnek olarak kabul ederim ve uygulamak benim için daha kolay olur.

Beni eğitirken zaman zaman yanlışlıklar yapabilirsiniz, ancak birbirinize olan sevgi ve saygınızı asla yitirmeyin çünkü bu beni çok olumsuz etkiler ve tedirgin eder. Benimle ve birbirinizle konuşurken çok yüksek sesle konuşmayın, daha yumuşak bir ses kullanmaya özen gösterin çünkü her şeyi yüksek sesle bağırarak yaptırmaya çalışırsanız, her zaman yüksek sesle duymaya ve yapmaya alışırım. Unutmayın, yüksek sesle söylenen sözler değil, net ve kesin sözler bende daha iyi bir iz bırakır. Bana bir şey açıklayacağınız zaman kısa cümleler kullanmaya özen gösterin. Benim ilgi alanımı ve yeteneğimi keşfetmeye çalışın ve beni bu alanda yönlendirin. Bana güvendiğinizi belli edin, beni destekleyin. Zaman zaman sizi bunaltsam da soğukkanlılığınızı korumaya çalışın. Bir davranışı gerçekleştirmem konusunda benimle inatlaşmayın. Benim sizden de inatçı olabileceğimi unutmayın. Biraz sakinleşin ve benim de sakinleşmemi bekleyin.

Kardeşıme, abime ya da ablama benimle ilgili yaşlarından büyük ya da onlara ağır gelebilecek sorumluluklar yüklemeyin. Ben, onların beni ne kadar çok sevdiklerini biliyorum ancak bu sevgi onların kaldıramayacakları bir sorumluluğa dönüşmemeli çünkü bu durum onlarla aramdaki ilişkiyi zedeleyebilir. Onların da bir çocuk ya da bir yetişkin olarak hayattan farklı istekleri ve beklentileri olabileceğini unutmayın.

Yukarıda sıraladığım istekler size çok geldiye, birçoğundan vazgeçebilirim, yeter ki beni ben olarak sevebileceğinize olan inancım sarsılmasın. Sizden asla kusursuz anne baba olmanızı beklemiyorum. Sevgi dolu ve anlayışlı olmanız bana yeter. Sizin çocuğunuz olarak doğmak elimde değildi ama seçme hakkım olsaydı, sizden başka kimsenin çocuğu olmak istemezdim.

Sizi seviyorum.

Çocuğunuz.

DOKUNMA

Müjgan Bilgen Özen

mujganbilgenozen@hotmail.com

Eski Yunan'lı bilgin Aristoteles, duyuları görme, işitme, koklama, tatma ve dokunma olmak üzere beşe sınıflandırmıştı. Bu sınıflandırma bugün de vardır. Ancak; dokunma duyusunun, duygusunun bugün eskiden sanıldığı kadar basit olmadığı anlaşılmıştır.

Birbirinden çok farklı anlamları, çeşitleri olan dokunma duygusu oldukça zengin bir anlatı özelliğine sahip olan Türkçemizde de çok farklı anlamlarda, tanımlamalarda kullanılmaktadır. Fakat ben burada dokunma eyleminin sadece gerçek, asıl anlamından ve istem dışı, kötü dokunma çeşidinden söz etmek istiyorum.

Kuşkusuz istem dışı, kötü dokunmanın mağduru olanların başında çocuklar gelmektedir. Fakat bu durum çocuğun aldığı eğitimle, bilinçlenmeyle de bağlantılıdır. Burada iş yaşamımda çocuk yuvasında yaşadığım bir olayı örnek vermek istiyorum.

Alman bir çift ülkelerinde boşanırlar. 3 yaşındaki müşterek kızlarının velayetini mahkeme anneye verir. Bir gün baba kızını alıp Türkiye'ye kaçıtır ve Türkiye'de yaşamaya başlarlar. 4 yıl böyle geçer. Bu arada küçük kız bir Türk çocuğu kadar iyi Türkçe öğrenir. Ve ilkököl 1. sınıfı okumaya başlar. Fakat bir gün anne izlerini bulur. Mahkemeden kızının kendine teslimi için karar alır. Kararı infaz için Türkiye'ye gönderir. Türk mahkemesi de babasının yanındaki kızı alarak tedbir kararıyla çocuk yuvasına yerleştirir. Burada konumuzun dışında olduğu için küçük kızın olağanüstü başarılarından, yuvadaki uyumundan söz etmek istemiyorum. Ama 7 yaşında olan bir çocuğun İstiklal Marşı'nın on kitasını da ezbere hem de bütün kurallara uyarak okuduğunu söylemeden geçemeyeceğim. İki ülke görevlileri de küçük hanımın annesinin yanına güven içinde götürülmesi için görev başına geçer. Bunu istemeyen sadece küçük kızla babasıdır.

Küçük kızın Alman görevlilere tesliminde ben de yer aldım. Küçük kız bir Türk çocuğu kadar kendini Türkiye'ye ait görüyor, Alman görevlilerin yüzüne bile bakmıyordu. En sonunda büyük çabalarla Almanya'ya gitmeye onu ikna ettik. Havaalanına gitmek üzere Alman bir meslek elemanı küçük kızını elinden tutmak için elini ona uzattı. Bu hareket üzerine küçük hanım kendini yere atarak hem Almanca hem de Türkçe bağırmağa başladı.

- “Sen benim bedenime benim iznim olmadan dokunamazsın. Derhal bedenimden elini çek. Bana dokunman için sana izin vermiyorum.” dedi.

Yaşananlar karşısında herkes şaşırıldı. Fakat küçük kız doğru söylüyordu. Bedenimiz sadece bize aittir. Ve iznimiz olmadan kimse dokunamaz.

Sonuç olarak küçük hanım Almanya’ya gitti. Ama söyledikleri gerçekten çok önemli ve üzerinde düşünmemiz gereken şeylerdir. Evet, bedenimiz sadece bize aittir. Ama küçüklüğümüzden beri her önüne gelen rızamızı almadan başta yanağımıza ve bedenimizin çeşitli yerlerine dokunur hatta bedenimizi sıkar.

Öte yandan dokunmak görme engelliler için oldukça önemli bir eylemdir. Bilindiği gibi; görme engelli bireyler parmak uçlarıyla dokunarak oldukça fazla algılama ve öğrenme işlemini gerçekleştirirler. Sanırım rızası dışında bedenine en çok dokunulan bireylerin başında çocukların yanında bir de kadınlar, engelliler, özellikle de görme engelliler geliyor.

Hiç düşündünüz mü yolda sokakta okulda işte her yerde insanlar neden gerekli gereksiz hep görmeyen birine rahatça dokunurlar? Yardıma ihtiyaç duymadan; rahat rahat yolda, sokakta yürüdüğü halde neden aniden ortaya çıkarak anlamsız ısrarla, yardım etme düşüncesiyle koluna omzuna ve daha birçok yerine hiç çekinmeden dokunurlar? Müdahale etme hakkını kendilerinde görürler? Bu soruların yanıtını onların sadece iyi niyetli olduklarıyla açıklayamayız. Hem Karl Marx “Cehenneme giden yollar iyi niyet taşlarıyla döşelidir.” dememiş midir?

Hele bir de bu kişi görme engelli bir kadınsa örneklemeler daha da çeşitlenir. Dokunulan, tutulan beden noktaları değişir. Ve dokunma sayısı artar. Örneğin karşı cinsten sözüm ona yardım eden kişi birden elinizi sıkı sıkı tutabilir. Hatta rahat rahat kolunu getirip tam göğsünüze dayayabilir. Ama beni en çok şaşırtan bir anımı da burada anlatmak istiyorum.

Bir defasında caddeden karşıdan karşıya geçerken yanıma bir bey geldi. Ve karşıya beraber geçiyorduk. Birden yürürken birinin saçımı çektiğini hissettim. Ne oluyor diye kafamı arkaya çevirdim ve boşta olan elimi arkaya belime uzattım. Bir de ne göreyim; yanımdaki koluna girdiğim bey diğer elini arkamdan saçlarıma içine geçirmiş ve saçlarıma parmaklarına dolamış avcuna almış sıkıyordu. Ne tepki vereceğimi şaşırdım. Hemen uzaklaştım. Ama bu kadarı da olamazdı?

Yine görme engelli bir arkadaşım; yolda, her yerde insanlar tarafından sürekli sıvazlandığını anlatmıştı. “En sonunda baktım işi çözemeyeceğim beni sıvazlayanı ben de sıvazlıyorum artık.” dedi.

Vallahi durumumuza gülelim mi ağlayalım mı bilemedim.

Ama sanırım güzeller güzeli Türkiye sevdalısı Alman küçük kıızı biraz örnek almamız gerekir. Ne dersiniz?

Rol Model Kadınlar

Eylem Yurtsever

eylemyurtsever@gmail.com

Merhaba,

Bu yazımda, daha önce üzerinde durmadığım bir konu olan feminizm hakkında, okuduğum bir kitaptan sonra düşündüklerimi paylaşmak istiyorum.

Söz konusu kitap Bell Hooks'un "Feminizm Herkes İçindir" adlı kitabı. Yazar siyahi bir kadın. Kitapta kadınların, özellikle siyahi kadınların haklarından söz ediyor. Özetle; beyaz kadınlar bile siyahi kadınların üzerlerinde otorite kurmaya çalışıyor ve kimse feminizmin hakkını vermiyor.

Yazar muhteşem bir giriş yapıyor kitaba. İnsanlar feminizmden bucak bucak kaçır oldu; çünkü bizler feminizmi cinsiyetçilikle karıştırdık. Erkeklerin kadınlara yaptığını biz kendimize yaptık. Böylece insanlar bir fark göremediler ve soğudular bana kalırsa.

Bu kitabı okuduktan sonra feminizm üzerine düşündüğümde, kadın rol modellerimizin olması gerektiği kanaatine vardım; çünkü ne kadar konuşursak konuşalım, feminizmi, ya da kendimizi gerçekleştirmenin ne olabileceğini, karşımızda bir örnek olmadığı zaman tam olarak kavrayamayacağız. Aklıma hemen yazılarımda birkaç kez örneğini verdiğim kadın, Sabriye Tenberken geldi. Onun "Yolum Tibet'e Düştü" adlı kitabını okumak hayatımda bir dönüm noktasıydı. Evet... O kadın benim istediğim birçok şeyi yapmıştı. Çok iyi bir at binicisiydi, cesurdu. Riske atılmayı seviyordu... Uzak Doğuya gitmişti. İnsanların hayatlarını etkilemişti.

Benim hayatımı da...

O zamana kadar hep bir hayal olarak kalmış Japonca öğrenme isteğimi eyleme geçirmemi sağladı Sabriye Tenberken'in o kitabı. Evet, belki de bu kitabın desteğiyle şimdi Japonca öğreniyorum. Sabriye Tenberken, bana ta Almanya'dan seslendi ve bir nevi zihin dostum oluverdi. Elbette ben onun yaptığı her şeyi taklit etmek gibi bir misyon edinmiyorum. O sadece benim için bir rol model...

Halis Kuralay'ın yazdığı çizgi romanı biliyorsunuzdur. "Fati'nin Maceraları" serisi... Kör bir çocuk olan Fati birçok şeyi yapmaktadır. Bisiklete binmekte, yüzmekte... vb. birçok şeyi kör olduğu halde

yapmaktadır. Bu gören çocuklar için körlerin bir şeyleri nasıl yaptığını öğrenmeleri açısından kılavuz niteliğinde olmasının yanı sıra, kör çocuklar için Fati bir rol model de olabilir.

Birçok insanın, bir engelli olduğumuzdan dolayı “yapamazsın” dediği bir yerde, bana kalırsa rol modellere ihtiyacımız var. Elbette rol modeller olmazsa hiçbir şey yapamayız diye bir şey söz konusu bile değil; ancak kulaklar olmalı ki boynuzlar onları geçmek için kendilerini zorlasınlar...

Elbette kimse rol model olmak için kendisini zorlayamaz ya da her hareketini bunun için hesaplayamaz; ama bazen düşünüyorum. Neden başarı hikâyelerinde hep erkekler var? Neden bir sürü başarılı kadın varken biz kadınlar bunları rol model edinmeyelim? Satranca çalışırken “Satrançta Kazandıran Oyun Felsefesi” adlı bir kitabın girişinde yer alan “Satranç ve Kadınlar” adlı bölümünü okuduğumda, yazarın oyunculardan bahsederken he (erkekler için o) zamirini kullanacağını, kadınların kusura bakmaması gerektiğini, erkeklere oranla kadın satranççıların çok az olduğunu söylüyor.

Belki bunun bir nedeni vardır. Gerçekten de kadınlar başarılı olamasa bile, hiç yüreklandiren bir başlangıç değil bence... Bu girişle en başta dışlanmış olmuyor mu kadınlar? Gerçi bölümün sonunda “Bu durumu değiştirmeleri için dünyadaki tüm kadınları cesaretlendirmek istiyorum.” gibi bir şey yazmış yazar... Bu bölümü okuduğumda merak ettim. Acaba bir kadın hiç kitap yazmış mıdır satranç ile ilgili? Yazmışsa nasıl yazmıştır?

Bu konuda rol model edineceğimiz birçok kadın olabilir. Hatta bir kadın kendisi rol model olmak için olmasa da iyi olmak için çalıştıktan sonra rol model olabilir. Açıkçası ben kitabı okuduktan sonra “Çok iyi olmak için oynamıyorum. Satrancın zevkine varmak amacındayım; ama bu adamın yaptığı şeyi, yani satranç oyuncusuna “he” takısını kullanmayı de çok uygun bulmuyorum.” diye düşünmüştüm.

Gerçi müsabakalarda genel kategorisine bayanlar da girse ayrıca bayanlar kategorisi de yer alıyor. Bu da ilginç bir durum.

Velhasıl, kadınların rol model olarak kendi cinsiyetlerine mensup kişileri bulup seçmesinin, kendilerini gerçekleştirmelerinde büyük oranda yararlı olacağını düşünüyorum. Hatta erkeklere de bu örneklerin gösterilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Bence başarılı kadınlar az değil, sadece az görünüyorlar o kadar.

Sınavda Başarılar

Pınar Yavuz

pinyav@gmail.com

Üniversitede araştırma görevlisi olarak çalıştığım dönemde öğrencilerin vize ve final sınavlarında gözetmen olarak bulunurduk. Fakültemizde bu işin planlamasını yapan araştırma görevlisi arkadaşımıza, düzenlenecek sınavın tarih, saat ve yer bilgisini iletip sınav için gözetmen talebinde bulunurduk. O da fakültedeki tüm araştırma görevlisi arkadaşlar arasından atama yaparak yine e-posta üzerinden bu bilgiyi bize ulaştırırdı. Sınavla ilgili bildirmemiz gereken bazı özel durumlar da olurdu. Bunlardan biri de sınava girecek engelli bir öğrencinin bulunup bulunmadığıydı. Eğer varsa ve öğrenci talep ediyorsa o öğrenci için ayrıca bir asistan görevlendirilirdi.

Hem engellilik konusuna ilgi duyduğum ve bu alanda tecrübe kazanmak istediğim, hem de görme engelli öğrencilerimiz benim de çalıştığım bölümün öğrencileri olduğu için özellikle bu sınavlarda okuyucu olarak görevlendirilme talebinde bulunurdum.

YÖK Engelli Komisyonu'nun, engelli öğrencilerin ara ve final sınavlarıyla ilgili 25 Ağustos 2011 tarihli genel kurul toplantısında görüşülen ve tüm üniversitelere gönderilen bir kararı var. Bu kararda işitme, bedensel ve görme engelli öğrencilerin sınav uygulamaları ile ilgili alınmış bazı hükümler bulunuyor. Ben de bu hükümlerin bir kısmı ile paralel olarak kendi tecrübelerimi paylaşmak istiyorum.

İlk olarak görme engelli öğrencinin sınavı hangi yöntemle alacağı önemli. Burada belirleyici olan ise öğrencinin tercihi. Öğrenci dilerse kendisine sınav kâğıdını okuyacak ve ardından cevaplarını yazacak bir asistanı tercih edebilir. Benim görev aldığım sınavlar çoğunlukla böyleydi. Asistanın belirlenmesi ise tabii ki engelli öğrencinin görevi ve sorumluluğu olmamalı. Nasıl ki sınava giren diğer öğrenciler gözetmenlerini kendi bulmuyorsa, aynı şey engelli öğrenci için de geçerli. Bazı öğrencilerse sınav kâğıdını Braille alfabesi ile okumayı tercih edebilir ki bu noktada Braille desteğini sağlamak için üniversitenin engelli birimi ile iletişime geçmek gerekir. Bir başka seçenek de, öğrencinin sınav kâğıdını bilgisayardaki ekran okuyucu program aracılığı ile okuyup cevapları yine bilgisayarda kendisinin yazması. Çalıştığım öğrencilerden yalnızca bir tanesi bu yöntemi tercih etmişti. Üniversitemizin engelli birimi ile iletişime geçip, bölüme ait bir bilgisayara gerekli programı yüklemiştim ve

öğrencimiz sınıfta diğer arkadaşlarıyla birlikte kulaklığı aracılığı ile sınavı herhangi bir asistan desteği almadan olmuştu. Son olarak az gören öğrenciler de büyük puntolu sınav kâğıdı ile sınavını olmayı tercih edebilir. Yabancı bir kaynakta az gören bir öğrencinin yaşadığı bir sıkıntı anlatılmıştı. Öğrenci, öğretim elemanının kendisini frizbi oynarken gördüğünü ve bu nedenle görme ile ilgili sıkıntısına artık inanmayacağını düşündüğünü söylüyordu. Hâlbuki kendisinin merkezi bir görüşe değil de, ince ayrıntıların daha zor fark edildiği, hareketi algılama kapasitesi ise daha yüksek olan preferik görüşe sahip olduğunu ve dolayısıyla örneğin kırmızı bir frizbiyi fark edebilirken başka bir renk kullanıldığı takdirde oyunu o kadar iyi oynayamayacağını söylüyordu. Bir başka deyişle frizbi oynayabilmek ile yazılı bir metni okuyabilmek aslında farklı işlevler ve öğrenci birinde başarılı olurken diğerini aynı rahatlıkla yerine getiremeyebilir. Bu noktada üniversitelerin engelli birimlerinin devreye girmesi ve benzer konularla ilgili bilgilendirici çalışmalar yapması öğrencinin haklarının korunması açısından önemli. Bu örnek aynı zamanda engellilik konusunun disiplinler arası çalışılması ihtiyacını da gösteriyor.

Öğrencinin sınavı nerede olacağı da önemli ve YÖK'ün yazısında bu konu ile ilgili husus sınavın farklı bir ortamda öğrenciye verilmesi ve bu ortamın diğer öğrencilerin de o sırada sınav olduğu sınıfa yakın olması. Bu sayede görme engelli öğrencinin sınavla ilgili soru sorabilmesi ya da yapılan herhangi bir değişiklikten anında haberinin olması sağlanabilir. Ben sınavları kimi zaman araştırma görevlisi ofisinde kapıya “İçeride sınav yapılıyor, lütfen girmeyin” şeklinde bir uyarı yazısı asarak ve ofis telefonunu kapalı konuma getirerek yapardım. Bu esnada odada ben ve sınav olacak öğrenci dışında hiç kimse bulunmazdı. Kimi zaman da sınavı, bulabildiğim sınav salonuna en yakın sınıfta yapardım.

YÖK'ün yazısında belirttiği bir diğer önemli nokta da görme engelli öğrenci sınavını bir okuyucuyla almayı tercih ediyorsa, okuyucunun sınavın yapıldığı bölümden bir araştırma görevlisi olması, eğer bu sağlanamıyorsa dersi veren öğretim elemanı ya da aynı bölümdeki başka bir öğretim elemanı tarafından sınavın verilmesi. Burada amaç, dersin kavramlarına ve terimlerine hâkim birisinin görevlendirilmesi. Bazı üniversitelerde okuldaki burs kapsamında çalışan lisans öğrencileri tarafından ve dolayısıyla kimi zaman çok farklı bölümlerden öğrencilerin okutmanlık yaptığı durumlar oluyor. Ya da bazı üniversitelerde öğrenciden okutman bulması talep edildiği ve öğrenci de bulamadığı için babasıyla sınava girmek zorunda kaldığı biliniyor. Dergi ekibindeki arkadaşlara okutman ve işaretleyicilerle ilgili tecrübelerini sorduğumda birbirinden çeşitli cevaplar geldi: matematik sembollerini tanımayanlar, sembolleri karıştırıp soruya yanlış cevap verilmesine sebep olanlar, soru

çözümleri için verilmiş olan istatistikî tabloların bulunmadığını iddia edenler, İngilizce sınavlarda görevlendirilmiş İngilizcesi zayıf okutmanlar, ÖSYM sınavlarında gözetmenlerin sınav paralarının dağıtıldığını duyunca kendini sınava veremeyenler, “Ay yoruldu, sen bunları bilmiyorsun sanırım, yine de devam edecek misin?” diyenler, öğrencinin istediği hızda soruyu okuyamayıp vakitten çalanlar, sınava gelmeyen görme engelli öğrencinin isminin yazılı olduğu cevap kâğıdını diğer görme engelli aday için kullanıp ortalığı karıştıranlar, beceriksizliklerini “Zaten kendini denemek için girmiştin canım.” diye örtbas edenler, sınava gözlüksüz gelip gözlüğüm olmadan okuyamam diyenler, hamileliği nedeniyle sınav sorularını okumaktan nefesi tıkanıp fenalaşanlar ve niceleri.

Son olarak üniversitenin ve ilgili birimlerin engelli öğrencilerin sınavları ile ilgili sorumluluklarının yanı sıra, engelli öğrencinin sorumluluğu da engelli birimi aracılığı ile temin edeceği akademik uyarılama mektubunu dersi veren öğretim elemanına iletmesi ve gerekli düzenlemeler için ona yeterli süreyi vermiş olmasıdır. Tüm üniversitelerde bu sistemle işleyen engelli birimleri olmadığı için öğrencinin dönem başında öğretim elemanına giderek kendini tanıtmaya da sağlanabilir.

Burada bahsettiklerim üniversite sınavında başarılı olmuş ve bir bölüme yerleşmeye hak kazanmış öğrenciler içindi. Bir de bu noktaya gelene kadar girilen sınavlar ve en önemlisi de şimdilik adı YGS ve LYS olan sınavlar var ki, bu sınavlarda engelli öğrencilerin yaşadığı mağduriyetler gazetelerden okuduğum ve arkadaşlarımdan dinlediğim kadarıyla bir hayli ciddi ve maalesef engellilik konusunda çalışan aktivist arkadaşları bile bezdirmiş ve ümitsizliğe sürüklemiş durumda.

Temennim, YÖK bünyesinde engelli öğrencilerin sınav düzenlemeleri ile ilgili bir birimin oluşturularak bu işin standart hale gelmesi yönünde çalışmaların yapılması. Böylece bedensel engellilerin üst kattaki sınıflarda sınava alınması, işitme engellilerin cihazlarının çıkartılması, görme engellilerin İngilizce sınavında İngilizceye hâkim olmayan okutmanların görevlendirilmesi gibi öğrenciler için fazladan stres oluşturan ihtimaller en azından sadece sınav kaygısıyla yer değiştirir.

Pilli Gözlük

Engin Albayrak

mealbayrak@gmail.com

Merhaba. Bu yazımda size ilginç ve tümüyle gerçek bir öykü anlatacağım.

Ben çocukken, 1970’li yıllarda, babam sık sık eve elinde bir gazete kesiğiyle gelirdi. “Körlük tarih oluyor! Amerikalılar pilli gözlük yaptı, tüm körler ışığa kavuşacak...” şeklinde haberler olurdu bu kesiklerde. Yaklaşık 45 yıldır bekliyorum ama ne pilli gözlük çıktı, ne de körlük tarih oldu. Bu gün de, Google’a “körlük tarih oluyor” yazdığınızda, en az on beş yirmi farklı haberle karşılaşsınız.

1995 yılında, Sabah gazetesinde Korcan Karar imzasıyla bir haber çıktı. Habere göre, İtalyan bilginlerin geliştirdikleri ve göğüs bölgesine deri üstünden yerleştirilecek bir aygıt ile ona bağlı bir kamera sayesinde tüm körler görme yeteneği kazanabileceklerdi. Haber o kadar ikna edici bir dille yazılmıştı ve beni ve birkaç arkadaşımı o denli heyecanlandırmıştı ki, bulunduğumuz bölgedeki tüm körlere yönelik bir toplantı düzenledik. Toplantıda, kör derneklerini bu tür gelişmeleri ve yenilikleri izlemedikleri için ağır biçimde eleştirmiş ve gerekirse bu tür bilimsel gelişmeleri daha yakından izleyen yeni bir dernek kurma kararı almıştık. Dahası, söz konusu haberi yapan Korcan Karar’ı da bu toplantıya çağırmıştık. Tabii gelmedi. Bir cenaze törenini gerekçe göstererek özür diledi. Gelmeişinin asıl nedenini kısa bir süre sonra anladık. Meğer haber tümüyle uydurmuş.

Haberin yalan çıkması bizi pek de olumsuz etkilemedi. Bir süre sonra sözünü ettiğimiz derneği de kurduk. Kocaeli Körler Derneği olarak çok güzel etkinliklere giriştik. Örneğin, her hafta beş görme engellinin Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesinde ücretsiz olarak görme sorunlarının kontrol edilmesine ve olanak varsa tedavilerine önayak olduk. Körler için fason işler bularak evlerinde veya derneğin gösterdiği mekânlarda bu işlerden para kazanmalarını sağladık.

Bu ve buna benzer etkinlikler o güne dek bölgemizde örneği olmayan etkinlikler olduğundan büyük ilgi gördü. Tabii, bu ilginin “ödülünü” de kısa sürede aldık. Derneğimiz, yasal süresi içinde federasyona üyelik başvurusu yapmadığı gerekçesiyle kapatıldı. Ama bu bizi

durdurmadı. Bir yandan bu kararı mahkemeye taşırken, bir yandan hemen başka bir dernek kurup, aynı etkinlikleri sürdürdük.

En güzel etkinliğimiz ise, TÜBİTAK Marmara araştırma merkezine götürdüğümüz araç geliştirme talebiydi. Yanlış bilmiyorsam, o güne dek Türkiye’de, TÜBİTAK gibi bir kurumla birlikte, körler için araç geliştirmeye çalışan başka bir kör derneği yoktu. Bu talep, körler için üç parçadan oluşan bir bağımsız hareket seti üretilmesi konusundaydı.

Birinci parça, gps uyduları sayesinde bulunduğumuz yeri öğrenebilmemizi sağlayacak bir tür navigasyon aracıydı. O yıllarda böyle bir sistemin varlığından bile birçok kişi haberdar değildi.

İkinci parça, önemli noktalara yerleştirilecek küçük çaplı vericiler tarafından yapılan ve noktanın neresi olduğunu anlatan ses yayınının, bizlerde bulunacak kulaklık benzeri bir alıcı tarafından izlenmesini amaçlıyordu. Böylece bizler, bir bankayı, durağı, trafik ışığını, üst geçidi daha kolay bulabilecektik.

Üçüncü parça da, yere dokundurmadan kullanabileceğimiz ve çevremizdeki engelleri ses ve titreşim yoluyla bildirecek bir elektronik bastondu.

TÜBİTAK Marmara araştırma merkezi başkanı, bu talepleri okur okumaz hemen bir ekip görevlendirdi ve çalışmaların başlatılması için talimat verdi. Ekip, bir profesör ve Azerbaycanlı iki elektronik uzmanından oluşuyordu. İlk toplantıda birinci talebimiz olan gps aracı, gps uydularının Amerika kontrolünde olduğu ve bu tür bir kullanım için izin çıkmayacağı gibi tuhaf bir gerekçeyle reddedildi.

Bir süre sonra Geybis (Görme engelliler yol bulma, izleme sistemi) adını verdikleri ikinci parça üzerinde yaptıkları ilk çalışmayı bize sunarak, çalışmanın sürdürülebilmesi için belli bir miktar ödeme yapmamızı istediler. Bu durum biraz tuhafımıza gittiyse de, ilk prototipler çıkmadan ödeme yapamayacağımızı bildirdik. Bir süre sonra 10 prototip geldi. Bunların testlerini yaparak, bazı düzeltme önerilerinde bulunduk.

Bu çalışmalar 1999 yılına dek sürdü. Sonunda prototipler büyük ölçüde kullanılabilir duruma geldiğinde, projenin desteklenmesi için parasal kaynak arayışına girdik. Ancak, 17 Ağustos depremi nedeniyle bu çalışmalar yarım kaldı. Çalışmaların yarım kalması sonucu üçüncü parça olan elektronik baston konusunda bir ilerleme kaydedilemedi. Bir ara TÜBİTAK’taki ekip bizden bağımsız olarak projeyi sürdürmek istedi, parasal destek arayışına girdi. Bu

girişimler sırasında Geybis adlı prototipin sunumunu yaparken, bir de elektronik baston prototipi tanıtıldı ancak bu prototip görme engellilerce test edilerek geliştirilmediği için pek başarılı olmadı ve ilgi görmedi. Yine de körler federasyonundan ve sosyal hizmetler bakanlığından bazı destek sözleri aldılar ama tahmin edeceğimiz gibi bunlar da sadece söz olarak kaldı.

Bugün o yılları yeniden anımsadığımda; bilgisizlik, beceriksizlik ve şanssızlık yüzünden bu girişimi sonuçlandıramadığımı görebiliyorum. Bilgisizdik, TÜBİTAK adlı kurumun bir kamu kurumu olması nedeniyle, bu tür projeleri toplumsal yarar kapsamında kendi bütçesinden değerlendirmesi gerektiğini bilmiyorduk ve bu yolda bir strateji izleyerek bu çalışmanın sürdürülmesini sağlayamadık. Beceriksizdik, bizim yerimizde hangi dernek olsa, TÜBİTAK görevlilerinin bizden istediği en fazla 50.000 dolar kadar olan ödeme talebini karşılamanın bir yolunu bulur, bu çalışmayı tamamlardı. Biz bulamadık.

Şanssızdık, ürünün ilk tanıtım çalışmasında TV ve gazetelerin de ilgisini çekmeyi başarmış olmamıza karşın, yapılan haberler medyada yer bulamadı. Çünkü o gün Barış Manço'yu kaybetmiştik ve tüm haber bültenleri yalnızca o habere ayrılmıştı. Tabii, bir başka şanssızlığımız da, 17 ağustos depremi oldu.

Tüm bu çalışmalar, büro kirası, telefon gibi giderlerini karşılayamayan, TÜBİTAK görevlilerini oturtacak sandalye bile bulamayan bir dernekte tasarlandı ve sürdürüldü.

Tabii, o günlerde, türlü olanaksızlıklara karşın, farklı alanlarda güzel işler çıkaran başka kör örgütleri de vardı ve günümüzde de bu tür örgütler hala var.

Bir yanda az da olsa böyle örnekler varken, karşısında ne görüyoruz? Körlerin içindeki o hiç yok olmayan iyileşme umudunu sömürebilmek için yıllardır bıkmadan, usanmadan pilli gözlük, biyonik göz, kök hücre, akupunktur, sülük masalları uyduran ve bu masalların anlatıldığı salon toplantılarından bile para kazanmayı hedefleyen “bilim adamları”, “gazeteciler”, “politikacılar” ve “engelli derneklerinin yöneticileri”.

Kısacası, bu işte bir yanlışlık var ama cahilliğime verin, ben anlayamadım. Sizce yanlışlık nerede ve ne yapılmalı? Gelecek sayıya dek görüşlerinizi bekliyorum. Şimdilik hoşça kalın.

Körler Sağrlar Birbirini Ağrlar

Burak Sarı

burakburaksari@gmail.com

İletişim özürlü bir toplum olduğumuzu söylesem, kimsenin bir itirazı olmaz sanırım. Genellikle birbirimize, anlatmak istediklerimizi bir türlü anlatamaz, karşılıklı yanlış anlaşılmalara bir sorun sarmalına girer, kördüğüm oluruz. Öyle bir kördüğüm oluruz ki, çözebilene aşk olsun.

Bu vahim sorunun altında kendi iletişim tarzımızın doğru olduğu, belli kesimlerle iletişim kurulamayacağı gibi kronikleşmiş ön yargılar ve ayrımcılık yatar. Öyle iğrenç bir yaklaşımdır ki bu, milyonlarca insan, sırf egemen dili konuşmadığı, kendi ana diliyle iletişim kurmak istediği için, inanılmaz acılarla baş başa bırakılmış, kamusal alanda, meramını anlatabileceği bir muhatap bulamamış, hatta kendi dilinde sarf etmiş olduğu her kelime için, para cezaları ve daha ağır yaptırımlarla karşı karşıya bırakılmıştır.

Engellilerle kurulan iletişimde, daha farklı, daha sinsi ve daha iğrenç bir ötekileştirme vardır. Öncelikle, toplumumuzun güzide bireylerinden birisi, eğitim durumu, ekonomik ya da sosyal statüsü ne olursa olsun; bir engelliyle karşılaştığında, kendini bir halt sanır. Kendisine güveni gelir, kimseye söylemeyi aklının ucundan bile geçiremeyeceği cümleleri, peş peşe sıralar. O zamana kadar, toplum içerisinde var olma cesaretini gösteremeyip, paspas ettiği egosunu bir anda şişirir ve müthiş bir megalomanlık krizine girer. Tabi ki bu durum karşısında engellinin, taze çam çırası gibi yandığının resmidir. İçinde bulunduğu durumun aciliyeti varsa, canı kavga etmek istemiyorsa, her gün aynı tip insanlarla dalaşmaktan sıkılmışsa karşısındakine güler geçer. Fakat gün içerisinde tahammül kotası dolmuş, morali bozuk ya da kavga etmeye zaman varsa iş değişir. O zaman, karşısındakinin vay haline. İş değişir ama sonuç değişmez. Kavga edersin, küfür edersin ya da insanca anlatmaya çalışırsın ama sonuç değişmez. Hiçlikten, nankörlük ve fevrilik konumuna yükselirsin sadece.

Bu durumu anlatan birçok örneğe, yazılarımızda yer vermiştik. Biraz tebessüm etmenizi istediğimden güncel bir tanesini sizinle paylaşıyorum. Ankara'dan İstanbul'a otobüs bileti almaya gittim. Gişedeki görevli kadına, meramımı anlattım. Kendisiyle ben diyalog kurduğum halde, eşime, "Burak Bey'in soyadı ne?" diye sordu. Neyse, o gün eşref saatimdi ve sadece soruyu cevaplamakla yetindim. Biletleri aldım, imza atıyorum, görevli, eşime

dönerek, “Yerine siz de imza atabilirdiniz.” dedi. Eeee! Eşref saati de bir yere kadar değil mi? Hanımefendi dedim, bir, konunun muhatabı engelli bir insan diye onunla diyalog kurmamak saçmalaktır. İki, soyadımı da imza atmayı da bilecek durumdayım. Üç, ben buraya tek gelmiş olsaydım, bana sormak istediğiniz soruyu duvarlara mı soracaktınız? Cevap: "O zaman ben tutardım elinizi." oldu. Düşünebiliyor musunuz? Ben bir engelliyle nasıl iletişim kurması gerektiğini anlatmaya çalışıyorum, o anlattıklarımın tam tersini anlıyor.

Bu iletişim faciasına inat, içinde yaşadığım toplumun her kesimiyle iletişim kurmak istemişimdir. Aynı havayı soluduğum insanlarla, güçlü bir iletişim bağı kurmak isterim. Bu konudaki ilk adımı, Kürtçe kursuna yazılarak attım. Fakat o dönem gündem yoğunluğu nedeniyle devamlılık sağlayamadım. Sonra, aynı heyecanla, işaret dili öğrenmek istedim. Öyle ya, aynı alfabeyle kullandığımız insanlarla dahi iletişim kuramıyoruz toplum olarak. Oysa ben, toplumsal kutuplaşmanın bile, iyi bir iletişimle kırılacağını düşünüyorum. Tabii ki, işaret dili öğrenmek istediğimi söylediğim kişilerin onda dokuzu, bunun mümkün olamayacağını, sağırlerle körlerin anlaşamayacağını, o tanıdık, çokbilmiş edayla haykırmaya başladılar. Tabii ki, bu ayrımcı ve umutsuz yaklaşım tarzı, benim inadımı arttırmaktan başka bir işe yaramadı.

Tesadüfen, bir arkadaş ortamında, işaret dili kursuna gideceklerini, körlere de işaret dili öğretilip öğretilmeyeceğinin tartışıldığını öğrendim. Tabii direkt atlardım olaya. Kurs başladığında bana haber verileceğini söylediler. Uzun bir süre geçmiş, kurs henüz başlamamış, benim de umudum iyiden iyiye kırılmıştı ki, işaret dili beni yolda buldu. Evet, yolda buldu. Bir gün, yolda yürürken, birisi nazik bir dille, yardımcı olmak istediğini söyledi. Daha sonra adının Sena olduğunu öğrendiğim bu arkadaş, kendisinin işaret dili öğrendiğini, Braille yazı da öğrenmek istediğini söyledi. Ben de, kendisine işaret dili öğrenmek istediğimi söyledim. Böylece birbirimize yardımcı olma kararı aldık.

Kısa süre sonra, benim gezgin işaret dili hocam Sena, beni aradı. Durumu, işaret dili hocasına anlattığımı, kendisinin de, bu çalışmaya dâhil olmak istediğini söyledi. Bir hafta sonra, Sena ve İlknur hocamla derslere başladık. İlknur hocanın çok iyi bir öğretim tarzının olması ve en önemlisi, önyargısız olması; işimizi bayağı kolaylaştırdı.

Bu konuda ilk öğrendiğim şey, Türkiye'de işaret dilinde şive farkının olduğu ve dudak okuma ve yüz mimikleriyle tamamlanan bir dil olduğudur. Gelelim kurs sürecine, henüz 3 hafta oldu kursumuz başlayalı. Bu süreçte, alfabeyle, sayıları, aile bireylerinin nasıl ifade edileceği gibi konuları işledik. Bunlardan birkaç örnek vermek istiyorum, ayrıntılı bilgiyi alttaki videodan öğrenebilirsiniz.

Elimizin başparmak hariç, tüm parmakları kapalıyken, başparmağımızı çenemizin altına koyduğumuzda " baba" demiş oluyoruz. Elimizi pençe yapıp, (tüm parmaklarımız birleşikken içe doğru bükme) iki göğsümüze sırayla dokunmak " anne" İki elimizin başparmaklar hariç tüm parmakları kapalıyken, başparmaklarımızın uçlarını birleştirmek " eş" demek. Elimizin orta ve işaret parmakları açık ve bitişik diğer parmaklar kapalıyken sağ elimizin orta parmağını sol elimizin işaret parmağı üzerine gelecek şekilde parmakları birbirine hafifçe vurmak "adın ne" demek. Elimiz açık ve parmak uçları birleşik kolumuzun dirsek içine hafifçe vurmak "memleket" demek.

Biraz da alfabeyle değinelim. Sağ elimizin, işaret ve orta parmaklarını açarak, aşağı doğru tutarken, öbür elimizin işaret parmağında, açılmış parmaklarımızın, üst tarafına doğru, yatay bir şekilde koyduğumuzda " a" harfi oluyor. İki elimizin, baş ve işaret parmaklarını yuvarlak haline getirip, birleşik bir şekilde tuttuğumuzda " b" harfi yapmış oluyoruz. Burada çok önemli bir ayrıntı var arkadaşlar, ben de tam alışamadım. İşaret dilini kullanırken, anlatmak istediğimiz şeyi konuşarak da tekrar etmemiz gerekiyor. Zira bir işaretin, birkaç anlamı olduğu için anlaşılamiyor. Ders sırasında hoş sürprizler de olmadı değil. Örneğin bir derse hocamız işitme engelli arkadaşını davet etti. Kendisiyle tahmin ettiğimden de daha iyi iletişim kurabildim ve bu beni inanılmaz mutlu etti. Tabii ki yukarıda belirttiğim hatayı yapmasaydım, yani, işaret dili kullanırken anlatmak istediklerimi konuşarak da telaffuz etmiş olsaydım anlaşılma oranım daha da yükselecekti. Neyse, acemilikte olur böyle vakalar.

İşaret diliyle anlaşmış olduğum ilk işitme engelli arkadaşımın, işitme engellilerin belli sorunlarını burada gündeme getirmem gibi bir isteği oldu. Biraz o sorunlara değinmek istiyorum. Erişilebilirlik sorunları sadece körler için mi var, tabii ki hayır. Belki o sorunun yakıcılığını bizden de çok yaşadıkları oluyordur. Örneğin, işitme engellisiniz, hastalandınız ve hastaneye gittiniz. Hastanede bir tane bile işaret dili bilen personel yok. Derdinizi nasıl anlatırsınız? En yakıcı sorunlardan birisi bu. Hastanede, eczanede, adliyede, hiçbir yerde, yeterli derecede, işaret dili bilen tercüman yok. Mesela, arkadaşım hamile ve doğum için, işaret dili tercümanı olan bir hastane bulamıyor koskoca Ankara'da. Körler okullarında, 30 yıl görev yapıp da Braille yazı bilmeyen öğretmenler var ya, aynı durum, sağlırlar içinde geçerliymiş. İşitme engelliler okullarında, işaret dili bilmeyen öğretmenler varmış. Bir de, televizyon dizilerinde, işaret dilinin yeterli olmadığından yakınıyor arkadaşım.

Kısacası, erişilebilirlik ve sağlıklı bir iletişim, her şeyin çözümü. Bir gün bizler de, sağlıklı bir iletişim kurmakla işe başlayıp, erişilebilir, eşit ve özgür bir topluma doğru evriliriz değil mi? Benim umudum var. Ya sizin?

Betimlemeli videoyu izlemek için:

[Tıklayınız](#)

Betimlemesiz videoyu izlemek için:

[Tıklayınız](#)

Hepiniz Birer Engelli Adayısınız!

Elif Emir Öksüz

filerime@gmail.com

Hepiniz Birer Engelli Adayısınız!

Toplumun katılımının arzulandığı sosyal sorumluluk ya da yardım projelerinde sıkça kullanılan bu ifadenin alt metnini okumak istiyorum bu ay sizlere. Bakalım bu söylem insanların hangi duygu ve düşüncelerine hitap ederek onları projeye dâhil etmeyi amaçlıyor, onlara özünde ne söylüyor.

“Ey “sağlam kişiler!” Hepiniz bir gün herhangi bir nedenle bu “zavallılardan” biri olabilirsiniz. Bunun olmayacağını kimse garanti edemez. Kolunuzun olmadığını, bacağınızın tutmadığını, gözünüzün görmediğini, kulağınızın duymadığını düşünmek ne kadar korkunç değil mi? Kendinizin o hale geldiğini yeterince düşünüp yeterince korktunuz mu? Bu korkuyla yaşamak çok zordur. Ah işte o “zavallı insancıklar” o korkulan gerçeğin tam da içindeler. Bir gün onlardan biri olabileme ihtimaliniz olduğundan, bugün onlara yardım etmek, aslında bir anlamda geleceğe yatırım yapmak sayılabilir. Yaptığınız yardım korkunuzu da hafifletecektir. Şimdi pamuk eller cebe.”

Bu söylem iki temel yanlış varsayımdan beslenmektedir. Birincisi engelliliğin korkulacak bir durum olduğu, ikincisi de gelecekte ucu bir gün size dokunabileceği için bu gün bir şeyler yapmak zorunda olduğunuz.

Engelliliğin bu biçimde “öcüleştirilmesi”, engelli olmayan insanların engelli bireylere yönelik algısını şekillendirmektedir. Engellilik toplumun gözünde felaketleştirilmektedir. Bu felaketleştirmeye bağlı olarak da, engelliler bu felaketi yaşamaya mahkûm “zavallılar” olarak algılanmaktadır. Hatta bu söylem, sonradan engelli olan kişilerin uyum sürecini de olumsuz etkileyebilir.

Engelli insanların hayatları engelli oldukları için değil, dünya engelli olmayan insanlara göre şekillendirildiği için zorlaşmaktadır. Ayrıca üzülererek söylüyorum, bir gün engelli olacaksınız, olacaksınız. Bu projelerdeki faaliyetleriniz aşı vazifesi görmüyor.

Gelelim ikinci varsayıma... Bu varsayımın temelinde kaçınma ve benmerkezcilik yatmaktadır. Bu yaklaşımı benimseyen kişiler, yalnızca kendi başlarına gelme ihtimali olan olumsuz sonuçtan uzak durabilme amacıyla hareket etmektedir. Bu benmerkezci yaklaşıma göre, bir erkeğin kadın haklarının iyileştirilmesi ile ilgili projelerde yer alması gereksizdir. Nasıl olsa bir erkeğin, kadın olma ihtimali yoktur. Kadın haklarıyla ilgilenen erkekler cinsiyet değiştirmeyi düşündükleri için bu projelerde yer almaktadır. Hayvan hakları konusunda çalışan insanlar da aslında dolunay zamanlarında kurt adama dönüşen insanlardır.

Engellilikle ilgili projelerde yer almadaki temel motivasyonunuz korkunuzsa, lütfen geri durun. Şahsen ben, benim gibi olmamak adına ya da benim gibi olduğu günlerde daha iyi şartlar bulabilmek adına, sırf kendi bencil motivasyonlarıyla benim için bir şeyler yaptıklarını zanneden ve bana “öcü” ve “kişisel tatmin aracı” muamelesi yapan insanları etrafımda istemiyorum.

Engellilere Uzanan Neoliberal El

Mehmet Ali Döke

eeeh@engelsizerisim.com

Merhabalar EEEH ailesi. Ben de eş kontenjanından engellilik dünyası ile tanışmış bir engelsiz olarak derginizi ve derginin ardındaki ekibi ilgiyle izliyorum. Çok az düşünce üretilen bir alanda doludizgin yazan çizen ve en önemlisi bunu son derece aydın ve ilerici bir çizgide sürdüren tüm dostlara selam olsun.

Sayın EEEH yazarı Pınar Yavuz'un yakın zamanda yayınlanan *Şimdi Reklamlar* başlıklı yazısını okurken konuya bir başka açıdan daha bakılabileceği, hatta bakılsa çok iyi olabileceği dikkatimi çekti. Sözü çok dolandırmadan, hakkında yazacak kadar kafaya taktığım sıkıntının ne olduğuna geleyim.

Birincisi, her ne kadar bir engelli kitesine seslenmek ve bunu yaparken bir başka engelli kitesini istemsizce dışarıda bırakmak bakımından iki reklam (GETEM ve Samsung) ortaklaşsa da başka açılardan bakıldığında çok az benzerlik görülebileceğini düşünüyorum. Örneğin, Samsung'un yüzlerce milyar dolarlık yıllık cirosu ile dünyanın en büyük elektronik şirketi iken GETEM kar amacı gütmeyen bir toplumsal projedir. Buradan yola çıkarak zaten esasında filmlerden birisi gerçekten reklam amaçlı iken diğerinin yalnızca bedava olan bir hizmetin kullanıcı sayısını artırmak ve kitle genişletmek amacıyla yapılmış bir tanıtım filmi olduğu anlaşılacaktır. GETEM tanıtım filmi ile ulaşılmak istenen kitle yalnızca ve yalnızca görme engelli olup sesli kitap hizmetinden yararlanmak isteyebilecek bireylerken Samsung'un temel amacı (engelli ve engelsiz bireylere) daha çok ürün satmaktır. Bu bakımdan çekiliş biçimleri ve amaçları rastlantı olmayan bir biçimde farklıdır. GETEM sponsorlar aracılığıyla nispeten yüksek bütçeli bir yapım ortaya koyarak televizyonlardaki albeniyi artırmak ve daha çok kişiye ulaşmayı hedeflerken, Samsung için reklam filmi yazan bıçkın reklamcılar insanları olabildiğince can evinden vurup ortada bir alışveriş olduğunu unutturup mantığı ikinci plana atabilecek ama bunu yaparken de olabildiğince ucuza çıkacak bir yapım uğruna kafa patlatmıştır. Ve de başarmışlardır.

İkinci kısımda değinmek istediğim ise Samsung reklamının parmak bastığı ve basmadığı sorunlardır. Önceki EEEH yazısında da belirtildiği üzere reklam filminin odak noktası bir işitme engellinin sokaktaki sıradan vatandaşlarla iletişim kurmakta yaşadığı zorluklar ve her birimiz biraz işaret dili bilsek bu sıkıntıların nasıl da kolayca üstesinden gelebileceğimiz gibi görünmekte. Haklılık payı var mı? Tabii ki var. Toplum olarak çabalamadıkça engellilerin yaşam şartlarında pek bir değişiklik üretmemiz zor gibi görünüyor. Peki reklamda adı geçmeyen ne gibi sorunlar var? Bir düşüneyim... Anaokulundan doktora kadar uğranan korkunç boyutlardaki ayrımcılık, resmi işlemler yaparken birey yerine konmama ve aşağılanma, erişilebilir eğitim/öğretim malzemelerinin bulunmayışı ya da yetersizliği, okullarda “basitleştirilmiş Türkçe” denen kepaşeliğin öğretilmesi sonucu işitme engellilerin bir kısmının öğrenim düzeyinden bağımsız olarak “normal Türkçe” okuryazarı olamaması, işe alımlarda ayrımcılık... Anlayacağınız liste epey uzun. Peki Samsung reklamı neden bu sıkıntılara değinmemiş olabilir? Belki de sorunun derinliğinden haberleri yoktur. Pek sanmam. Ya da bireyleri bilinçlendirerek kurumları da değiştirebileceğimize inanıyorlardır (hani şu meşhur farkındalık var ya bir türlü yaratılamayan). Eğer bu ise naifliklerine verebilirim belki. Son olarak, benim de üstünde durmak istediğim, ürün satmak için çekilmiş bir filmde kasvetli bir hava yaratmak istememiş olabilirler. Yani düşünsenize, ortada sistematik ve köklü bir sorun var. Siz de çıkıp manava işaret dili öğreterek bunu aşmayı teklif ediyorsunuz. O arada da hazır konu açılmışken işaret dili bilen müşteri hizmeti servisinizi tanıtıyorsunuz. Yani bu kadar güzel şeyin içine kapkaranlık bir tablo koyarsanız satışlara pek yaramayabilir.

Son olarak belirtmek isterim ki Samsung reklamı tam da olması gereken gibidir. Onlar da haklı kendilerince. Halkın can evine dal, engelliye duygusal ağlat, ürününü sat... Ama bunu yanlış okumamak da bizim görevimiz. GETEM engelliler için var, onların hayatında iyi yönde bir etki oluşturmak GETEM’in varoluş sebebi. Samsung ise daha çok para kazanmak için var. Engellilerin hayatlarında olumlu bir etki yaratmak Samsung’a daha çok para getirecekse bunu seve seve yapar. Ama sap ve hesap bir gün dönerse de gemiyi ilk önce bu büyük şirketler terk edecektir.

Hepimize neoliberal göz boyamalara düşmediğimiz ve sapla samanı ayırabildiğimiz güneşli günler ve GETEM’e çalışmalarında başarılar dilerim.

Nisanda Nostaljik Bir Tebessüm İçin

Gülcan Altun

guleycane@gmail.com

Merhaba sevgili okuyucular,

Bu ay özümde dönüyor ve size gene bir sesli betimlemeli film değerlendirmesi yapmak istiyorum. Hangi filmi ele alsam ki diye düşünürken aklıma Züğürt Ağa geldi. Evet, bildiğiniz o Züğürt Ağa. Yıllar öncesinin unutulmaz filmi. Memleketin bir dönemine ışık tutan, toplumun sosyal yapısını gözler önüne seren bildiğiniz o film. GETEM'e eklenen sesli filmlerde adını görünce yüzümde kocaman bir tebessüm oluşturan ölümsüz yapıt.

İtiraf ediyorum bu filmi tercih etmemin bir sebebi de aylardan nisan olması. Neden mi? Nisan benim için çok özel bir ay. Canlı, capcanlı, insana huzur veren, ışıltı ışıltı umut yükleyen, yemyeşil huzur kokan bir ay nisan. E benim nisan doğumlu olmam da laf aramızda başka bir sebep. Acayip gurur duyuyorum nisan doğumlu olmaktan. Ben yapım gereği, geçmişle bağlarımı kolay kolay kopartamayan biriyim. Belki de bu yüzden kendime bir armağan vermek istedim ve nisanda Züğürt Ağa'da karar kıldım.

Sesli betimlemeli filmlerden bahsederken, hem de nisan ayında bu aya çok yakışan bir festivalden söz etmemek olmaz. Sinemanın herkes için olması gerektiğini temel alan bir festival. İlki 2013'de yapılan ve bu yıl üçüncüsü gerçekleştirilen Ankara Engelsiz Filmler Festivali.

Festival ekibi, program ve yan etkinliklerinin tamamını görme ve işitme engelliler için erişilebilir bir alt yapıda hazırlarken tüm mekânlarını ortopedik engelli sinemaseverlerin erişimine uygun olanlardan seçiyor. Böylece hiçbir ayırım gözetilmeksizin herkesin bir arada sinema keyfi çıkarabileceğini açıkça gözler önüne seriyor.

Tüm filmler, sesli betimleme, işaret dili ve ayrıntılı alt yazı ile erişilebilir mekânlarda gösterime sunuluyor. Ayrıca festivalde, yönetmen ve film ekipleriyle yapılan söyleşiler, atölye çalışmaları işaret dili çevirmeni eşliğinde gerçekleştiriliyor. Bunun yanı sıra açılış ve ödül törenlerinin ise işaret dili çevirisiyle birlikte sesli betimlemesi de yapılıyor.

Tüm bu yukarıda sayılanlar bir organizasyonda çok mu zor acaba? Sinemanın herkesi kapsayan bir sanat olduğunun ayırdına önce bu sektörün içindekiler varabilse de ayrı bir festival yerine mesela Antalya Altın Portakal Film Festivali veya İstanbul Film Festivali veyahut Cannes Film Festivali gibi organizasyonlarda da erişilebilirlik kriterleri gözetilse. Hatta en erişilebilir film diye bir kategoride de filmler yarışsa, çok mu uzak görünüyor?

Neyse biz her şeye rağmen yılmayan ve inatla erişilebilir filmleri sektörün gözüne gözüne sokan Sesli Betimleme Derneği'nin düzenlediği Ankara Engelsiz Filmler Festivali'ne geri dönelim. Festival bu yıl 21-26 Nisan 2015 tarihleri arasında, Çağdaş Sanatlar Merkezi ve Ulucanlar Cezaevi Sinema Salonu ev sahipliğinde gerçekleştiriliyor. Ve gösterimlerin tümü ücretsiz olarak sunuluyor.

Bu arada okuduğum kitaplarda adını sıkça duyduğum Ulucanlar Cezaevi'ni tanıtımda sinema salonu olarak duyunca şaşırıldığımı itiraf ediyorum. Zira Cezaevi 1925-1983 tarihleri arasında pek çok yazar, şair, aktivist ve siyasetçinin mahkûm olarak bulunduğu bir yer. 2011'de müze ve kültür merkezi haline getirilmiş.

Uzun ya da kısa metrajlı veya belgesel 33 film 7 başlıkta izleyici ile buluşacak. Bu başlıklar: Engelsiz Yarışma, Türkiye Sineması, Dünyadan, Engel Tanımayan Filmler, Uzun Lafın Kısası, Çocuklar İçin Filmler ve Sinema Tarihinden Tematik şeklinde adlandırılıyor.

Ayrıca festival kapsamında yönetmen ve film ekipleriyle söyleşiler yapılacak. Canlandırma ve senaryo atölyeleri ile engelli sinemaseverlerin sinema alanındaki bilgi ve becerilerini geliştirmek ve sinemasal üretimlerini teşvik etmek amaçlanıyor. Bu bağlamda işitme engelli çocuklar için canlandırma atölyesinin yanı sıra bu sene eklenen görme engelliler için senaryo atölyesi çocukların yeteneklerini ortaya koymalarına olanak sağlayacak.

Festival başlıkları altında gösterimleri kısaca özetleyecek olursam:

1. Engelsiz Yarışma: Güncel Türkiye Sinema'sının son dönemdeki en iyi filmlerinden beş tanesinin sergileneceği bölümde filmler, Seyirci Özel Ödülü, En İyi Film, En İyi Senaryo ve En İyi Yönetmen ödülleri için yarışacaklar.

2. Türkiye Sineması: Son döneme damgasını vurmuş iki film bu kapsamda izleyici ile buluşacak.

3. Dünyadan: Her renkten film bu seçkide yer alıyor. Geçtiğimiz yılın öne çıkan filmlerinden ABD, Fransa ve Macaristan'dan seçilen dört film bu başlık altında izleyiciye sunulacak.

4. Engel Tanımayan Filmler: Engellilik temalı filmlerden seçilene bu bölüm izleyicileri, engellilikle ilgili algıları konusunda yeniden düşünmeye davet edecek bir bölüm. Bu kapsamda da dört film görücüye çıkacak. Ayrıca seçkide üç kısa film de Türkiye ve dünyadan engellilikle ilgili manzaralar sunacak.

5. Uzun Lafın Kıyası: Kısa filmlerden dünya ve Türkiye'den seçilenlerden oluşuyor. Yedi Türk, iki de dünya sinemasından film izleyici karşısına çıkıyor bu başlıkta.

6. Sinema Tarihinden Tematik: Türkiye ve dünya sinemasından klasiklerin gösterildiği bu bölümde bu sene yine biri dünya biri de Türk sinemasından olmak üzere iki film yer alıyor. Tesadüfe bakın ki festivalin bu yıl ki Türk Sinemasından Sinema Tarihi konuğu Züğürt Ağa seçilmiş.

7. Çocuklar İçin Filmler: Bu bölümde de dört film izleyiciyle buluşacak.

Bu sene ilk kez çocuklar için otizm dostu bir gösterim de yer almakta. Otizmlili çocuklar için özel hazırlanan bu gösteride, Ejderhanı Nasıl Eğitirsin 2 filmi, loş bir salonda, ses seviyesi düşük tutularak gösterilecek. Seans öncesi herhangi bir tanıtım filmi veya reklam gösterilmeyecek.

EEEH gibi bir dergide, sesli betimlemeler üzerine yazılar yazan biri olarak bu festivalde bulunmam şarttı bana göre. Ancak utançla söylüyorum ki ben bunu öncesinde akıl edemedim ve bu yıl ne yazık ki bu tattan uzak kalmak zorundayım. Ancak gelecek sene Allah izin verirse orada olacağım.

Filme gelince; film, 1985 yapımı. Yani ben sekiz yaşındayken çekilmiş. Çocukluğumdan bu yana defalarca izlemiştir. Elbette otuz sekiz yaşında ve hem de sesli betimlemeli izlemenin tadı bambaşka. Emeği geçen herkese sonsuz saygı ve sevgilerimle diyor ve film hakkında kısa bilgiler sunarak anlatıya başlıyorum.

VikiPedi ve Sinema Türk sitelerinden aldığımız bilgilere göre Osman Şahin'in eserini Yavuz Turgul senaryolaştırmış. Dram ve komedi türlerinde sınıflandırılan filmi Nesli Çölgeçen yönetmiş. Müziklerini Attila Özdemiroğlu'nun yaptığı filmde Şener Şen, Erdal Özyağcılar,

Fusun Demirel ve Nilgün Nazlı başrolleri paylaşmışlar. Seksenlerin bu dev yapımına iki binlerin ilk çeyreğini yarladığımız bu günlerde 8,8 puan vermiş İMDB sitesi.

Ünlü "karı istirem karı" repliğiyle anımsanabilecek filmde Türkiye'de feodalizmin çöküşü konu ediliyor. Şener Şen, Haraptar Köyü'nün ağasıdır. Yağmurun yağmaması sonucu baş gösteren kuraklık nedeniyle ağa ve köylüler çaresizdir. Seçimlerde kendini dinlemeyen marabalara kızan ağa ellerindeki buğdayın çoğunu alınca, marabalar kurtuluş için ağanın ambarındaki buğdayları çalıp İstanbul'a kaçarlar. Ağa bütünüyle güç durumda kalır ve o da malı mülkü satıp İstanbul'a göçmekte bulur çareyi. Ancak bu onun ağalığının tamamen sonu demektir. Girdiği hiçbir işin altından kalkamaz ve elinde avucunda ne varsa hepsini tüketir. Zamanla karısı bile onu terk eder. Anası ve babasının alacağım diye tutturduğu ve düğün gecesi gerdeğe girmeden ölümü sonucu dul kalan onyediyedi yaşındaki Kiraz ile İstanbul'da beş parasız kalakalır.

Film, 1986 İstanbul Film Festivali en iyi Türk Film ödülü ile birlikte gene aynı yıl 23.

Antalya Altın Portakal Film Şenliği'nde en iyi yardımcı kadın oyuncu, en iyi senaryo ve en iyi müzik ödülleri almış.

Filmin sesli betimleme değerlendirmesine geçmeden önce daha önceki yazılarımda parmak bastığım bir noktaya bir kez daha dikkat çekmek istiyorum. Duyu organlarının herhangi birinde sorun bulunmayan bir insan, çevreyi en önce görüntülerle algılar. Görme duyusu sorunlu olan biz körler ise birinci derecede sesleri kullanırız. Bu doğrultuda bir filmi ya da dinlediğimiz her hangi bir şeyi seslerle değerlendiririz. Mesela ben filmi ilk dinlediğimde Şener Şen'in İstanbul'a çoktan göçmüş olan kan kardeşi Behram'ı Yaman Okay'ın oynadığını sanmıştım. Filmin sonunda okunan oyuncular arasında Behram'ı Yaman Okay değil de başka bir oyuncunun canlandığını öğrenince inanın çok şaşırdım. Bir ses bir sese bu kadar mı benzer diye düşündüm. Sinema Türk sitesinde oyuncuları okurken seslendirenleri de yazmışlar oyuncuların yanlarına tek tek. Bunları duyunca şaşkınlığım bir kat daha arttı. Zira yanılmamıştım. Mesela Behram'ı Kadir Yılmaz oynuyordu ama Yaman Okay seslendirmişti. Şener Şen'in babası Abdo Ağa'yı Bahri Selin oynamıştı ama Müşfik Kenter seslendirmişti. Tam da burada seslendirenlerin de oyuncularla birlikte okunmasının önemini bir kez daha vurgulamak istiyorum. Emeğe saygı, şeffaflık ve bilgiye erişim anlamında bilinmesi gerekliliğine inanıyorum bu hususun da kör izleyici tarafından.

Sesli betimlemeye gelince: Baktım ama ne GETEM'de ne de Sesli Betimleme Derneği'nin resmi sitesinde filmin ne zaman betimlenip sitelere konulduğuna dair bir veriye ulaşamadım.

Yeri gelmişken bence film hakkındaki bilgiler arasında bu konu da yer almalı. Film ne zaman betimlenmiş, ne zaman siteye eklenmiş, eğer betimlemede bir güncelleme olmuşsa ya da mesela alt yazı veya işaret dili çevirisi gibi ayrıntılar eklenmişse bu tür ayrıntıların ekleniş tarihleri de gösterilmeli. Sonuç olarak bu filmin yeni betimlenen filmlerden olduğunu pek sanmıyorum. Zira özellikle GETEM sitesini incelemelerim arasında bu filmi uzun süre önceden gördüğümü anımsıyorum. Gerçi ne kadar eski olsa gideceği yer 2006. Buraya bir gülücük ifadesi yerleştirebilmek isterdim. Buruk bir gülümseme. Buruk çünkü bu tür erişilebilir uygulamalar daha önceki yıllarda hayatımıza girseydi ya da gecikmiş olan bu iş gelişindeki yavaşlığın aksine şimdikinden daha da hızlıca büyüyebilseydi de merak ettiğimiz tüm filmlere beklemeksizin kavuşabilseydik. Filmin betimlemesinin çok yeni olmadığı kanımı güçlendiren iki husus daha var. İlki Sesli Betimleme sitesinden anladığımızı göre alt yazı ve işaret dili betimlemeleri yapılmamış. İkincisi ise bu film Fulya Akbaba, Zerrin Yılmaz gibi son kontrolcü arkadaşların denetiminden geçmemiş. Zira kontrolden geçen filmlerin kalitesi belirgin şekilde anlaşılıyor. Sonuçta kör gözüyle, körler için yapılan bir iş daha doğru değerlendirilebiliyor.

Filmin sesli betimleme metin yazarı ve seslendirmeni; Gülay Yılmaz. Ses kaydını aynı zamanda Sesli Betimleme Derneği'nin başkanlığını yürüten Olgun Yılmaz yapmış. Kurgu ve montaj işlemleri İsmail Doğan tarafından gerçekleştirilmiş. Emeği geçen herkese bir kez daha teşekkürlerimle kulağıma çarpan kimi aksaklıkları ve dikkatimi çeken noktaları bildirmek istiyorum.

İlk olarak dikkatimi çeken şey sesli betimlemedeki "giyimlerinden gariban oldukları belli" ifadesi. Direkt olumsuz ya da olumlu bir eleştiri sunmaktansa nasıl söylesem, ummadığın birini ya da bir şeyi hiç beklemediğin bir yerde görmek gibi bir şey benim için. Önce şaşırtan, sonra gülümseten bir ifade.

Şener Şen'in atın üzerindeki ilk betimlemesi bence çok iyi ve açıklayıcı olmuş. Ancak 65 yaşa takıldım. O filmde Şener Şen gerçekten o yaşta mı? Yani o sırada Şener Şen'in asıl yaşının 65 olmasından söz etmiyorum. Film icabı da o yaşta olduğuna pek ihtimal veremedim doğrusu. Tabii görünüşü itibariyle durum nedir bilemediğimden tam anlamıyla net bir şey demem imkânsız.

Güreş sofrası sonrası eve dönüşte misafir sahnesinde ağa ile misafiri kendi aralarında konuşurlarken sigara yakar gibi bir ses geldi. Çakmak çakılıp sonra kapağının kapatılması gibi bir ses, belki gereksiz bir ayrıntı ama dikkatimi çekti ve yazmak istedim. Bu durum

betimleme metnine alınmamış. Biraz geçince Ağa misafirine; "öyle bir mırza ile bırakmam" diyor. Belki de o ses fincanı tabağa bırakma ve çekilen soluk da mırzadan bir yudum alma sesidir, kim bilir.

Ağa'nın banyo yaptığı sahnede, karısı ona sinirlenir ve tepesinden aşağı bir maşrapa sıcak suyu döker. Bu durum betimlemede söylenir ama sahneden önce. Zira betimlemeyi okuyan ses cümleyi bitirir ancak birkaç saniye sonra ağa acıyla haykırır. Ayrıca Ağa'nın acıyla haykırdığının betimlemede özellikle söylenmesine gerek olmadığını sanıyorum. Çünkü oyuncunun bağırişından onun acıyla haykırdığını anlıyor zaten kör izleyici.

Bir süre sonra, Ağa'nın gece dolaşırken pencereden banyo yapan Kiraz'ı fark ettiği sahnede de sanki betimleme olan olaydan önce imiş gibi düşünülebiliyor ama dikkatle bakılınca anlaşılıyor ki betimlemenin repliklerin üzerine geçmemesi için bu şekilde yapılması gerekiyor.

Ağa'nın yanlarında yer aldığı partililerin Haraptar Köyü'ne gittiği sahnede, partili birinin konuşma yaptığı esnada ne olduğunu anlamadım. Biri Kekeç Salman'a yani Erdal Özyağcılara kızıyor. Sanırım kızan da Ağa'nın kahyası. Repliklerde Kahya, Kekeç'e; "Sen nereden çıktın alçak Kekeç" diyor. Kekeç de "Niye ben zarf atmayacak mıyım"? diye soruyor. Kahya; "Bu Ağa'nın parasıdır" diyerek kızmaya devam ediyor. Tahminimce partililer Ağa'ya para veriyorlar ve Kekeç bunlardan bir miktar yürütüyor. Veyahut akla daha yatkın olanı, köylülere para dağıtıyorlar, bu arada Kekeç de biraz almaya yelteniyor. İşte burası o konuşmalar arasında nasıl montajlanırdı bilmem ama açıklığa kavuşturulabilirdi.

Ağa'nın güreş tuttuğu ikinci sahnede marabaların konuşmalarından Ağa'nın yenildiği sonucu çıkıyor. Tabii bu sonuç filmi dikkatle dinleyip Ağa üzerinde oynanan oyunun farkında olan izleyicinin çıkarabileceği bir sonuç. Neyse uzattım, diyeceğim bu sahnede Ağa'nın yenilmekte olduğu söylenmiyor sesli betimleyici tarafından. Biz bunu az önce de dediğim gibi marabaların kendi aralarındaki konuşmalarından anlıyoruz. En sonunda, daha doğrusu güreş bittikten sonra betimlemede Ağa'nın yenildiği son hamle anlatılmakta.

Genel olarak alıştığımız betimleme tekniğinden farklı olarak yer ve zaman bildirimleri daha az gibi geldi bana bu filmde. Gerçi söz konusu film eski bir film olduğundan bu durum aslında çok göze batmıyor. Birkaç saniyelik bir duraksama sonunda algılayabiliyor dikkatle filmi izleyen seyirci. Birçok yerde de zaman, yer ve durum betimlemeleri metin içine

yedirilmiş. Ancak gene de mesela arkadaşı Abuzer ile Ağa meyhanedeyken kısaca "meyhane" diyerek yer netleştirilebilirdi kanımca.

Meyhane sahnesinde filmin genelinde olduğu gibi çok gerekli olmasa da küçük ayrıntılar atlanmış gene. Örneğin; konuşmalardan anladığım kadarıyla Ağa orada da çiğköfte yoğurmakta ama bu betimlemede söylenmemiş. Ben bunu Abuzer'in "Bi dadına bakayım" deyişinden anlıyorum.

Filmin hemen hemen tamamında dikkatimi çeken bir diğer nokta, replik arası boşluklar var birçok yerde, ancak buralarda görüntüye dair betimlemeler yapılmıyor. Betimleme tekniği açısından her şey tek tek söylenmiyordur kabul ederim. Sonuçta her dakika betimlemeci konuşacak değil elbette ama diyeceğim o ki müzik çalarken görüntüde akan bir takım şeyler muhakkak vardır ve kör izleyicinin de bunu bilmek hakkıdır.

Bir diğer nokta ise mesela bir sahnede Ağa sarhoştur ve atının üzerinde evine doğru gitmektedir. Betimlemede yalnızca "Gün ağarmak üzere, Ağa sarhoş atının üzerinde sağa sola yalpalıyor" deniyor. Görüntüde acaba sadece bu mu var? Gerçi bu muhtemel bir şey, ağarmakta olan bir ufuk ve atının üzerinde sarhoş Ağa. Akla uygun ama filmin başlangıcında genel olarak çevre tasviri dışında bu ve başka kimi sahnelerde mesela arka fonda çorak tarlalar veya sıra dağlar görünüyor mudur? Tabii ki bunun montajda boşluklara nasıl geçirileceği benim konum olmadığından ben aklıma geleni yazıyorum ama benim işim de gördüğüm eksiklikleri, yanlışlıkları veya aksaklıkları kendimce dillendirmek. Kendimi burada omuz silken bir çocuğa benzettim. Hani şu "bana ne bana ne" derken omuz silken çocuklara.

Hoşuma giden bir sahneyi de belirtmek isterim. Abdo Ağa'nın düğün sahnesi. Sahnenin hemen girişinde zaman, yer, durum tüm ayrıntılarıyla veriliyor. Tam da olması gerektiği gibi.

Düğün sırasında sahneler düğün ile buğday ambarı arasında gidip geliyor. Sahne ambara geçtiğinde müziğin kesilmesinden anlaşılıyor ama gene de ambar diyerek belirtilebilirdi. Ayrıca Kekeç köylülere kapıyı açar ve daha bir takım betimlemelerden sonra düğün sahnesine geçer ve ardından tekrar ambara dönlür. Bu sırada betimlemede "elindeki gaz lambası ile köylülere ışık tutuyor" denir. Muhtemelen bu kişi Kekeç'tir ama ayrıca vurgulanması gerektiğine inanıyorum. Gerçi sanırım bu metin tümünden okunmuş ve montaj sırasında kesilmiştir. Bir önceki ambar sahnesinde Kekeç kapıyı açtı ile başladığından devamında ikinci kere Kekeç lambayı tutuyor şeklinde söylenmeye gerek duyulmamıştır ama gene de bunlara dikkat edilmesi gerekir bence.

Daha önce betimlemeler ile sahneler arasında küçük kopukluklar olduğundan söz etmiştim. Bu durum Abdo Ağa'nın ölümü sahnesinde de var. Zira betimleme de "eğlencedeki erkekler, kadınların bağrıışmalarıyla sustular" diyor ama müzik hala devam ediyor. Ancak şunu da söylemeliyim ki montaj bakımından ve betimlemelerin sürmesi sebebiyle bu en uygun çözüm olmuş bence de.

Bu durum Haraptar Köyü'ne Ağa'nın daldığı sahnede de dikkat çekiyor. Sağa sola ateş ediyor deniyor betimlemede ama silah sesi birkaç saniye sonra duyuluyor. Ancak bu sahne bir önceki söz ettiğim sahneden farklı olarak montajlama bakımından daha yayılabilir bence.

Ağa'nın evinde eşyaların toplandığı sahnede ortada gülüşen çocuklarla beraber patır patır sesler geliyor. Betimlemeden bunun ortalıkta koşuşturan çocuklardan geldiğini anlıyoruz. Bu küçük ayrıntı olması gereken bir söylem bence. Aynı zamanda bir ses dikkat et ha diyor ama neden? Muhtemelen taşınan eşyalar için söyleniyordur ama buna dair bir bildirim yok ne yazık ki.

Ağa'nın otobüsteki hali ve diğer ayrıntılar çok güzel betimlenmiş bence.

Market sahnesinde de betimleme ile sahnelerin zamanında sapmalar dikkat çekiyor. Oyuncuların tepkili seslerinden bunun böyle olduğu anlaşılıyor. Market sahnesinde bir yerde birinin peynir tartmaya çalıştığı ayrıntılarla betimleniyor ama kim olduğu söylenmiyor. Ben kendi adıma çoğunlukla çalışan kâhya olduğundan bu kişiyi kâhya olarak düşündüm. Ancak birkaç sahne sonra betimlemede "Ağa bir türlü tartmadığı peyniri elleriyle bölüyor" diyerek yanıldığımı göstermiş oluyor. Fakat bu durum baştan daha açıkça söylenseydi ben de o kişinin Ağa olduğunu en baştan anlamış olurum.

Filmin en güzel betimlenmiş sahnelerinden biri bence şadırvanda abdest alırken Ağa'nın ceketinin çalındığı sahne. Tüm ayrıntılarıyla seri bir şekilde tanımlanıyor olan biten. Ve tabii bir de son sahne, filmin de belki de en vurucu sahnesi.

Filmin son sahnesi bana çocukluğumdan bir kare anımsatır hep bu filmin adını duyduğumda bile. Annemin buruk bir tebessümle, daha doğrusu gözünde hüznün, dudağında tebessümle "iyi neyse köfteleri sattı" deyişini. Züğürt Ağa'yla birlikte insanlığı, güveni, dürüstlüğü, dostluğu, aşkı, sevgiyi, sadakati ve daha birçok insani şeyi geçmişe gömmedik değil mi? Aylardan nisan, mevsimlerden ilkbahar ve ben umudumu yitirmek istemiyorum gelecek için.

Yukarıda benim özet olarak aldığım tanıtıma çok daha ayrıntılı olarak aşağıdaki adresten ulaşabilirsiniz. Bu arada festival kapsamında gösterilecek filmleri de tek tek öğrenebilirsiniz.

<http://www.engelsizfestival.com/tr/news/7982/>

Tatil Günlüğü

Engin Yılmaz

engin_yilmaz@yahoo.com

Mart başlarında, tez için aldığım iznimin son günlerinde Sevda'yla ani bir karar verip kısa bir tatile çıktık. Kaldığımız otelde MBraille uygulamasının son sürümündeki not alma özelliğini test etmek için bir günlük tutmaya başladım. Sonra bir baktım güzel bir tatil günlüğü oluyor, bunu sizlerle de paylaşmaya karar verdim. Her zaman birilerini eleştirmeyi çok severiz de övgüleri hep kendimize saklarız. Bu günlüğün bir amacı da bu aslında; övgüleri yerine iletmek.

Gittiğimiz Ela Quality Oteli, her yönüyle mükemmel bir tatil yaşattılar bize. Buradan tüm personele kocaman bir teşekkür etmek istedim. İkincisi de halen birçok görme engelli arkadaşımın yanlarında bir gören olmadan tatile gitmek noktasında cesaretli olmadığını üzülerek görüyorum. Bu günlükle onlara bir daha düşünün demek istedim. Son olarak da derneklerin sırf rating uğruna düzenledikleri ayrı tatillerde, hiç değilse erişilebilirlik adına da bir şeyler yapmalarının önemini bir kez daha vurgulamak istedim. Çünkü bu bir engelli STK olmanın sorumluluğudur ve derneklerin üyelerine güzel vakit geçirmekten öte görevleri de bulunuyor.

Not: Aşağıdaki günlük, okuduğunuz bu giriş yazısı ve biçimsel düzenlemeler dışında tamamen MBraille kullanılarak iPhone ile dokunmatik olarak yazılmıştır.

Birinci Gün

Tez için aldığım iznin son günleriydi. Tezini bitirebildin mi dersiniz, nerde! Ama ilerliyorum diyelim. Tesadüf bu ya Sevda' da bir kaç haftadır cumartesi pazar çalışmak zorunda kaldığı için hafta içi evde kalmıştı. Erken uyandık sabahleyin. Öylece konuşuyorduk ki, "aşkım bir türlü tatil yapamadık bu sene" sitemini sabah kahvaltısı niyetine bana saydırırken, birden "hadi şimdi gidelim" sözleri ağzımdan dökülüyordu. Günlerden perşembeydi ve Sevda cuma günü de izin alabilirse, küçük bir tatil yapabilirdik. Kısa bir tereddütten sonra Sevda iş yerini aradı ve cuma gününü de boşalttı.

Sıra bir tatil planı yapmaya gelmişti. Geçen seneki Kemal zceyhan tatil seminerinde, Ela Quality'den bir temsilci de otelini tanıtmişti. Biraz abartılı bulmakla beraber dikkatimizi de çekmedi desek yalan olur. Setur ağrı merkezini aradık ve 10 dakika içerisinde perşembeden pazara kadar sürecek bir tatil planımız oldu. Sevda'nın hava yolunda çalışmasının avantajıyla uçak bileti olayını da halledince, 1 saat içinde hiç aklımızda olmayan tatil süreci resmen başlamış oldu. Setur'u tekrar arayarak havaalanından Belek'teki otele olan gidiş dönüş araç transferini de ayarlayınca, sıkıcı valiz hazırlama meseleleri dışında düşünecek bir Şey kalmamıştı.

Bakalım bu otel deneyimi ne kadar erişilebilir olacaktı? Sorunsuz bir uçak yolculuğu ve otel transferini sağladıktan sonra, kapıda bizi iki görevli sıcak bir Şekilde karşladı. Resepsiyon bölümünde daha önceki tatil deneyimlerine de dayanarak otel aktiviteleriyle ilgili bilgiler aldık başlangıçta. Yemek saatleri ne zaman? Restoran dışı yiyecek içecek imknları ve yerleri, diğer aktiviteler, havuz ve spor imknları, alakart restoranlarla ilgili Şeyler ilk etapta sorduğumuz sorular arasındaydı. Bu sırada resepsiyon görevlisi işlemlerimizi tamamlayıp oda kartlarımızı verdi. Kart ipi dokunularak hissedilebiliyordu. Bu önemli çünkü aksi halde oda kapısını açmak için kartın 4 tarafını da denemeniz gerekiyor. Odamızı asansöre ve spa merkezine yakın bir yerden verdiler. Bir başka görevli eşliğinde odamıza çıktık. Her zaman yaptığım gibi önce asansör ve oda arasını iyice bir daha yürüyerek keşfettim. Bunu hep yaparım, çünkü bir Şekilde odanızdan çıkıp lobi bölümüne ulaştığınızda, gideceğiniz yeri bilmeseniz bile yardım alma olasılığınız artıyor. Allah'tan asansör düğmeleri dokunmatik değil. Tuşlarda Braille yok ama rakamlar kabartılı olduğu için katları anlıyorsunuz. Biz 2. katta kalıyorduk. Onun hemen altında 0 yani resepsiyon katı, onun yanında da -1 yani spa merkezi ve ana restoranın olduğu kat varmış. Bunları asansrdeyken görevliden ğrendik.

Odaya girince önce elektrik almak için kartı kapının hemen yanındaki girişe nasıl koyacağımızı anlattırıp uyguladım. Sonra da bir oda oryantasyonu aldım arkadaştan. Prizlerin yerleri, telefon, klima ve televizyon kumandasının çalışma mantığını öğrenip banyoya geçtik. Havluların yerlerine falan bir göz atıp görevliyle aslında kapları aynı olan sıvı sabun, duş jeli ve Őampuanı birbirinden ayırdık. Duş jelini sa kurutma makinesinin altına, sıvı sabunu musluğun yanına ve Őampuanı da küvete koyup birbirlerinden ayırmış olduk.

Son olarak da mini barı açıp hangi raflarda hangi içecekler var onları ayırdık. Bu tür zamanlarda sormaktan korkmamalı. Siz yeter ki öğrenmek isteyin, mutlaka yardım alıyorsunuz. Odamızı anlatan arkadaş da gayet kibardı ve tüm istediklerimi eksiksiz gösterdi. Bir süre dinlendikten sonra akşam yemeği için -1 kata indik. İlk kez yemekhaneye gideceğimizden yeri bilmiyoruz tabii. Asansörden iner inmez oralardaki bir görevliyi bulduk ve restoranı sorduk. Hemen yardımcı oldular. Restorana gitmek için uzun bir koridoru yürüdük. Yerini anladım. Bizi kapıda Cansu Hanım karşıladı. Böyle zamanlarda yemek alım sürecimizden biraz bahsedeyim. Önce reyon adlarını öğreniyoruz. Salata, soğuk meze, sıcak yemek, ızgara, diyet ve tatlı barları gibi. Sonra genellikle soğuk meze ve salatayı Sevda ile ortaya yaptırıp elimizde tabaklar görevliyle birlikte dolaşıyoruz. O, her reyonda neler olduğunu sayıyor ve biz istiyorsak tabağımıza koyuyor. Böylece tüm seçenekleri kaçırmadan duymuş oluyoruz. Burada da aynını yaptık. Mart ayı olması nedeniyle otel çok sakin. Bu yüzden de herkes çok fazla ilgileniyordu. Bir beyefendi sürekli içecek servisinde bize yardımcı oldu. Yazları başka türü olur, zorlanırsanız diye düşünmeyin, çünkü o zaman da bolca stajyer oluyor otellerde ve eleman sıkıntısı yaşanmıyor. Ama Ela Quality'de dikkatimizi çeken en önemli şey, otel personelinin, deneyimli, kibar ve eğitilmiş oluşları oldu. Bir de konuştuğumuz kadarıyla birçoğu en az birkaç yıldır buradaymış. İşlerini seviyorlarmış izlenimi ediniyorsunuz ve bu da aldığınız hizmete çok olumlu yansıyor. Yemek sonrası lobiye çıkınca, bizi bar kaptanı Önder Bey karşıladı. Orada da çok sıcak bir ilgi vardı. Evet, ilk günü böyle tamamladık. İlk izlenimlerim Ela Quality'nin hakikaten de anlatıldığı kadar özenli ve kaliteli olduğunu gösteriyordu. Bakalım ileriki günlerde neler yaşayacağız.

İkinci Gün

Saat 8 civarı odamızdan kahvaltı salonunun olduğu -1 kata indik. Uzunca bir koridoru tatil sakinliğinde yürürken birçok otel personeliyle selamlaştık. Hepsi bize günaydın Sevda Hanım, günaydın Engin Bey diye hitap ediyorlardı.

Belli ki isimlerimiz onlara bir biçimde bildirilmiş. Doğrudan kendi isimimizle karşılanmak çok hoş bir duygu. Sevda bize kahvaltılarını alırken ben de portakal suyumunu yudumluyorum. Kahvaltı sonrası lobide bir Türk kahvesi içtik. Odaya geldiğimizde telefonumdaki mesajları kontrol ediyordum ki, Ela Quality'den gelen online broşürü gördüm. Broşürde oteldeki tüm önemli telefon numaraları, yiyecek içecek yerleri, barlar, alakart restoranlar ve ne zaman hizmet verdikleri bir internet sayfasında listelenmiş. Bir de yanlarında git düğmesi olsaydı ve bina içi navigasyon sistemi çalışsaydı, tadından yenmezdi vallahi. Aynı biçimde otel televizyonunun bir kanalı otel tanıtımını yapıyor. Böyle durumlarda sesli betimleme olsa

hakikaten oteller müthiş erişilebilir olur. Her neyse, aylardan mart olduğundan plaj şansımız yok. Biz de kapalı havuz ve sauna ile yetindik. Artık odadan asansöre nasıl gidildiğini ve merdivenleri de keşfettiğimizden daha az yardım alıyoruz. Bu konuda otel personeli çok profesyonel. Biz istemedikçe yardım etmeye çalışmıyorlar ama ihtiyacımız olduğunda mutlaka birine rastlamak da mümkün. Havuzda dikkatimi fiziksel engellilerin suya girmeleri için bulundurulmuş bir aparat çekti. Üst tarafı bir sandalye kişi buraya oturuyor ve kollardan kayarak doğrudan havuza iniyor. Alet taşınabilir bir şey ve yazları da açık havuz tarafına götürüyorlarmış.

Antalya'da havalar çok güzel şansımıza. Öyle yemeğini restoranın terasında yiyip yürüyüşe çıkmaya karar verdik. Denize giremesek de en azından sahile ineriz diye düşündük. Otel 110 bin metrekarelik bir alana kurulmuş ve çevresinde 1300 metrelik bir yürüyüş yapmak mümkünmüş. Bu nedenle konuşa konuşa kaybola kaybola güzel bir yürüyüş yaptık. Yolda gördüğümüz herkesle selamlaşarak dolaşırken, bir baktık ki, oteli bulamıyoruz. Birkaç deneme yanılmayla epeyce yürüyüşten sonra bahçıvanla karşılaştık. Neyse ki doğru yoldaymışız ama otelin çevresinin bu kadar büyük oluşunu orada öğrenmiş olduk. Dediğim gibi, böylesine büyük yapılarda bina içi ve dışı navigasyon sistemlerini ileride görürsek önemli bir aşama kaydetmiş olacağız. Bu akşam Meksika alakart restoranına rezervasyon yaptırıldı. Otel görevlileri gerçekten misafirlerini çok iyi takip ediyor. Bir telefon geldi. Gideceğimiz restoranın bina dışında olduğunu dilersek buggi denen küçük bir araçla oraya gitmemize yardım edebileceklerini söylediler. Buggi etrafı muşambayla çevrili elektrikle çalışan iki önde iki arkada koltuğu olan minik bir araç. Otel tarzı yerlerdeki ulaşımı ve yolcuların valizlerinin taşınması tarzı işleri yapmak için kullanılıyor. Geceleri şarja takıyorlarmış ve bir gün o elektrik gidiyormuş. Ulaşımı oldukça zevkli bir araç. Bir yer her zaman tamamen erişilebilir olmayabilir, ama doğru bir müşteri ilişkisi birçok sorunu çözebilir. Burada şu ana dek işte böyle örnekler yaşıyoruz. Tüm yemeklerde birden fazla görevlinin bizimle bizzat meşgul olmaya çalışması, sabah vardiyasındaki görevlilerin ismimizi bilerek hazırlıklı olması, akşam rezervasyonu sonrası aldığım telefon, gerçekten insana kendini iyi hissettiriyor.

Ha unutmadan, bugün Be My Eyes uygulaması da işimize yaradı. Sevda renk tanıyıcısını getirmeyi unutmuş ve aynı dokulu iki kıyafetinin renklerini karıştırmıştı. Ne yapsak diye düşünürken, Be My Eyes imdadımıza yetişti ve bize yardımcı olan kadının desteğiyle uyumlu renkleri eşleştirmiş oldu. İşte böyle görsel yardımlar için hakikaten başucunda olması gereken bir uygulama.

Üçüncü Gün

Bu sabah ilk kez kahvaltıya gidip gelirken kimseden yardım almadan gidip gelebildik. Önceki günlerde asansöre kadar biri destek oluyordu. Her tatilde olan oluyor. Tatil biterken otelin tüm yapısını keşfetmiş oluyorsunuz.

Diğer otellerden farklı olarak, burada tam restoranın kapısına geldiğinizde sizi biri karşılıyor. Bugün bizi Yasemin Hanım karşıladı. Bir önceki gün Nur Hanım karşılamıştı. Böylece restoranın içine girip görevliler nerede acaba arayışına gerek kalmıyor.

Kahvaltı sonrası hayatımda bir ilki daha gerçekleştirip klasik bir vücut masajı yaptırdım.

Oldukça güzel bir deneyim. Bir ara yaptırmanızı öneririm. Acaba masaj eğitimi alan körlerin yüzde kaç otellerde istihdam ediliyor? Dokunsal olarak doğru yerleri hissetmenin bu kadar önemli olduğu bir alanda, sanki yeterli görme engelli istihdamı yok gibi geliyor bana. Günün öğleden sonrası otelin gitmediğimiz yerlerini keşfetmekle geçti. Önce öğle yemeğini

restoranda değil snack barda yedik. Bu tür yerlerdeki snack barlar daha çok fast food tercih edenlere yönelik. Hamburger, patates kızartması, makarna, pizza gibi şeyler arıyorsanız, gittiğiniz otellerdeki snack barları bir ziyaret edin derim. Sonrasında canımız nargile çaktı. Sorduk, ücretli olsa da nargile bulabildik. Tam güzel bir nargileyle açık havada GETEM'den

sesli betimlemeli bir film izleyelim demiştik ki, korkunç bir inşaat gürültüsü keyfimizin içine etti. Neyse başka bir yere geçip filmimizi tamamlayabildik. Unutmadan, otelin kendi kablosuz ağı var. Bağlanmak için doğum tarihi ve ileti adresinizi giriyorsunuz. Son gecemizde bu sefer kuşhane dedikleri Türk restoranına gittik. Sebze ağırlıklı bir soğuk meze, dolmalardan oluşan

bir ara sıcak, nefis bir mantı ve kenarlarında ayva ve ceviz olan pekmez soslu ördek. Tam bir Osmanlı mutfağı örneği idi. Sonradan öğrendik ki, bir tek yemekler değil dekor ve süslemelerle de ortamı Osmanlı görünümüne döndürmüşler. Bakır güğüm, sürahi, testi ve vazolar, birbirinden ilginç süslemelerin hepsine dokunduk garsonumuz Metin Beyle birlikte.

Metin Bey ayrıca diğer alakart restoranlarda da oranın dekorlarının kullanıldığını anlattı.

Örneğin Çin restoranının kapı ve içi hep Çin motifleriyle kaplanmış. Osmanlı restoranının kapısı da el süslemeleriyle doluydu. Biraz otelin fiziki yapısından bahsedeyim. Bir kör için dolaşması ve anlaması oldukça kolay bir otel. Kat planları birbirine benziyor. Asansörden inince uzun bir koridor var ve gideceğiniz yerler bu koridora sıralanmış. Rahatça

yürürebiliyorsunuz, önünüzde çarpacak bir sütun ya da engel yok. Ayrıca fiziksel engelli biri için de kolay bir otel. Pek merdivene rastlamadık orada burada. Olanlar içinde asansör var ve asansördeki düğmeler alçakta bulunuyor ve yan yana konumlandırılmış. Tekerlekli sandalyeyle bindiğinizde rahatça uzanabilirsiniz. Otel kendini bir aile oteli olarak lanse

ediyor. Bu yüzden de yazları açık olan birçok bebek ve çocuk kulüpleri var farklı yaş grupları için. İşte burada çok ilginç bir şey öğrendik. Otelin resepsiyonundan başlayıp çocuk kulüplerine kadar giden ayak izleri varmış. Böylece çocuklar kaybolursa bile izleri takip edip kulüplere gidebiliyorlarmış. Ne kadar hoş değil mi? Bizim kılavuz izlerin görsel hali yani.

Dördüncü Gün ve Son Sözler

Evet artık çıkışımızı yaptık ve lobide Türk kahvelerimizi yudumlarken transfer aracımızı bekliyoruz. Transfer aracı gelince otel geleneği gereği arkamızdan gerçekten su döktüler bir daha gelelim diye. Bu günlüğü iPhonumu farklı bir amaçla kullanabilmek amacıyla tutmaya başlamıştım. Braille klavyenin nimetlerinden pratik biçimde faydalanabilecek miyim diye bir deneme yapıyordum ki, yazdıkça ortaya tam bir tatil günlüğü çıktı. Ela Quality zaten adı gibi kaliteli bir otel. Öte yandan bir engelli misafir olarak buraya gelecekseniz de erişilebilirlik açısından rahat edeceğiniz bir yer. Öyle müthiş farklı düzenlemeler yok engelliler için, ya da araştırma gereği duymadık. Ancak ayrımcılık da yok. Otel personeli herkesin yararlandığı hizmetten sizin de yararlanmanız için gıcunmadan, güler yüzle elinden geleni yapıyor, sizi kapıda karşılıyor, ihtiyaçlarınıza duyarlı davranıyor. Bunu bir tek sizin için değil her misafir için yapıyor. Yani eşit bir ortam hissediyorsunuz, yetmez mi?

Sizler de gittiğiniz ve gideceğiniz yerleri anlatın ki, eşit, erişilebilir ve engelsiz tatil yapmak isteyen, tatile gitmek için birilerine bağımlı kalmak istemeyen herkesi cesaretlendirelim. Her zaman dediğim gibi, siz yeter ki yola çıkmaya karar verin, önünüzde engel sandığınız şeyler güzel birer maceraya dönüşecek.